"Küçük bir büyük fikirler kitabı... Her öykü yeni bir Cennet."
Brian Eno

Incognito'nun yazarından

Ve...

Sonraki hayattan kırk öykü

7. BASKI

DAVID EAGLEMAN

Telegram | @kitbooks

Ve...
Sonraki hayattan kırk öykü

David Eagleman
Çeviri: Duygu Akın

Ve...

Sonraki hayattan kırk öykü

Bu kitap ilk kez 2009 yılında "Sum: Forty tales from
the afterlives" ismiyle Amerika'da Pantheon Books tarafından yayımlanmıştır.

Copyright © David Eagleman, 2009
Türkçe yayın hakları:
© Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.

Şahkulu Mah. Büyük Hendek Cad.
Brot Apt. No:4/10 Beyoğlu İstanbul
Tel: (212) 245 08 39

Domingo, Bkz Yayıncılık Ticaret ve
Sanayi Ltd. Şti.'nin markasıdır.
Yayıncı Sertifika No: 12746
www.domingo.com.tr

Yazar: David Eagleman

Çeviri: Duygu Akın
Sayfa Uygulama: Deniz Guliyeva
Kapak Tasarım: Nazlım Dumlu

ISBN: 978-605-88981-3-4
I. Baskı: Nisan 2010
V. Baskı: Ekim 2016
Elma Basım Yayın ve İlet. Hiz. San. ve Tic. A.Ş.
Halkalı Cad. No: 164 B-4 Blok,
Sefaköy K.Çekmece 34395 İstanbul

Tel: (0212) 697 30 30 Sertifika No: 12058
Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

İçindekiler

Toplam
Egaliter
Yakın Çevre
Türler Basamağında İniş
Devanası
Mary
Rol Alanlar
Metamorfoz
Eksiklik
Spiraller
Ölçekler
Çekim
Kaygı
Öz
Büyük Umutlar
Aynalar
Daimlik
Doğal Olmayan
Mesafe
Dizginler
Mikrop
Yokluk
Yanılgı
Teşvik
Ölüm Anahtarı
Bir Daha
Prizma
Adlandırılamayan
Panteon
İtki
Kuantum
Tasarruf
Narcissus
Tohum
Tanrılar Kabristanı

Din Değiştirme
Kodlar
Dilek Kipi
Arayış
Tersine Dönüş

Toplam

Ölümden sonra tüm deneyimlerinizi yeniden yaşarsınız ama bu defa olayların dizilimi farklıdır: belli bir niteliği paylaşan tüm anlar biraraya toplanır.

İki ayınızı evinizin önünden geçen caddede araba sürerek, yedi ayınızı seks yaparak geçirirsiniz. Gözlerinizi hiç açmadan otuz yıl uyursunuz. Tam beş ay dergi karıştırarak tuvalette otursunuz.

Tüm acılarınızı bir defada, yirmi yedi saatlik yoğun bir süreç içinde yaşarsınız. Kemikler kırılır, arabalar çarpışır, deri kesilir, bebekler doğar. Bunları atlattıktan sonra ölüm sonrası yaşamınızın geri kalanı acısız geçer.

Ama bu hep keyifli geçeceği anlamına gelmez. Altı gününüzü tırnak keserek geçirirsiniz. On beş ayınızı kayıp eşyalarınızı arayarak. On sekiz ay kuyrukta beklersiniz. İki yılınızı sıkılarak, otobüs penceresinden dışarı bakmakla, havaalanı terminalinde oturmakla geçirirsiniz. Bir yıl kitap okursunuz. Gözleriniz acır ve kaşınırsınız çünkü iki yüz günlük yıkanma maratonu zamanınız henüz gelmemiştir. İki haftanızı öldükten sonra ne olacağını düşünerek geçirirsiniz. Bir dakika boyunca düştüğünüzü hissedersiniz. Yetmiş yedi saatinizi akıl karışıklığıyla geçirirsiniz. Bir saat boyunca birinin ismini unuttuğunuzu fark edersiniz. Üç hafta boyunca yanıldığınızın farkına varırsınız, iki gününüzü yalan söyleyerek geçirirsiniz. Altı hafta yeşil ışığın yanmasını beklersiniz. Yedi saatinizi kusarak geçirirsiniz. On yedi dakika boyunca katıksız bir sevinç yaşarsınız. Üç ay çamaşırlarınızı yıkarsınız. On beş saat imza atarsınız, iki gün ayakkabı bağlarsınız. Altmış yedi gününüzü kırık kalple geçirirsiniz. Beş hafta yolunuzu kaybetmiş halde araba kullanırsınız. Üç gün restoran bahşişlerini hesaplarsınız. Elli bir gün ne giyeceğinize karar verirsiniz. Dokuz gün neden söz edildiğini biliyormuş gibi davranırsınız. İki hafta para sayarsınız. On sekiz gün buzdolabının içine bakarsınız. Otuz dört gününüzü

özlem içinde geçirirsiniz. Altı ay reklam seyredersiniz. Dört hafta boyunca vaktinizi daha iyi geçirmenin bir yolu olup olmadığını düşünerek geçirirsiniz. Üç yıl yemek yersiniz. Beş gün düğmelerle, fermuarlarla uğraşırsınız. Dört dakika boyunca olayların sırasını değiştirseniz neler olacağını düşünürsünüz. Ölüm sonrası yaşamın bir bölümünde ise dünyevi hayatınıza benzer, son derece keyifli bir şeyi hayal edersiniz. Yaşamsal kesitlerin kolayca yutulabilir, küçücük parçalara ayrıldığı, dakikaların akıp gittiği, kızgın kumda hoplaya zıplaya ilerleyen bir çocuk misali bir olaydan diğerine atlamanın mutluluğunu deneyimlediğiniz bir yaşamdır bu hayaliniz.

Egaliter

Ölüm sonrası yaşamda Tanrı'nın aslında hayatın karmaşıklığını anladığını keşfedersiniz. Diğer tanrılar gibi O da başlangıçta akranlarının baskısına boyun eğerek evrenini, iyi ve kötü insanlardan oluşan ikili bir kategoriye göre yapılandırmıştır. Ne var ki insanın pek çok açıdan iyi, ama aynı zamanda başka bazı açılardan yoz ve kötü niyetli olabileceğini anlaması uzun sürmemiştir. Peki kimin cennete, kimin cehenneme gideceğini hakça nasıl belirleyecektir? Bir insanın aynı zamanda hem zimmetine para geçirip, hem de hayırseverlik yapması mümkün değil mi, diye düşünmüştür. Bir kadın zina yapıyor olsa da, her iki erkeğin de yaşamına zevk ve güven katamaz mı? Bir çocuk farkında olmadan ailesini parçalayacak sırları ifşa edemez mi? Toplumu -iyi ve kötü diye- iki kategoriye ayırmak henüz gençken Ona daha mantıklı bir iş gibi görünmüş ama tecrübeyle birlikte bu kararlar giderek zorlaşmaya başlamıştır. Yüzlerce faktörü göz önüne alan karmaşık formüller geliştirmiş, upuzun kağıt şeritler üstüne sonu gelmez karar çıktıları alan bilgisayar programları üretmiştir. Ancak hassas yapısı bu otomasyona isyan etmiş ve bilgisayar, aklına hiç yatmayan bir karar ürettiğinde konumundan istifade ederek öfkeyle fişi çekmiştir. Ve işte o gün savaşan iki ulusun ölülerinin dertlerine kulak verir. Her iki taraf da acılar çekmiştir, her iki tarafın da haklı yakınmaları vardır, her ikisi de gerekçelerini açık gönüllülükle ortaya koyar. O ise kulaklarını kapatır ve kederle inler. İnsanlarının çok boyutlu varlıklar olduklarını ve gençken yaptığı esneklikten uzak karar mekanizmasıyla daha fazla idare edemeyeceğini bilmektedir.

Bu durum bütün tanrılara üzüntü vermez. Aslında bizler, öldükten sonra, yarattığı varlıkların çapraşık yüreklerine karşı derin bir hassasiyet sergileyen bir Tanrı'nın karşısına çıkacağımız için kendimizi şanslı saymalıyız.

Tanrı aylar boyu cennetteki evinin salonunda, boynu hasırotu gibi bükük, üzgün üzgün dolanır durur. Kuyruk uzadıkça uzar. Danışmanları Ona karar verme işini devretmesini önerir ama O insanlarını, başkasına teslim edemeyecek kadar sevmektedir.

Bir karamsarlık anında aklından, meseleleri kendi aralarında halledene dek herkesi berlirsiz bir süreliğine kuyrukta bekletmek geçer. Ancak neden sonra cömert yüreği daha iyi bir fikirle aydınlanır. Bu fikre gücü yetmektedir: herkese, her bir insana cennette bir yer bahşedecektir. Ne de olsa herkesin içinde iyi bir şeyler vardır; insanın temel tasarım özelliklerinden biridir bu. Yeni planıyla birlikte morali düzelir, yanaklarına renk gelir. Cehennem operasyonlarını sonlandırır, Şeytan'ı işten çıkarır ve tüm insanları yanına, cennete alır. Yeni gelenler ve eskiler; menfurlar ve faziletliler... yeni sistemin çatısı altında herkes Onunla konuşmak için eşit vakit hakkına sahip olur. Birçokları Onu biraz lafazan ve fazla vesveseli bulsa da, kimse tarafından umarsızlıkla suçlanmaz.

Yarattığı yeni sistemin en önemli özelliği, herkese eşitçi davranılmasıdır. Artık kimilerine ateş, kimilerine sazlı sözlü sefalar reva görülmemektedir. Ölüm sonrası yaşam artık su yataklarına karşılık ağıllar, suşilere karşılık çiğ patatesler, şampanyaya karşılık kaynar sular biçiminde tanımlanmamaktadır. Herkes herkesin kardeşidir ve dünya üstünde bir türlü yeşeremeyen bir kavram, ilk defa hakikate dönüşür: gerçek eşitlik.

Komünistler şaşkınlığa düşer ve sinirlenirler çünkü kusursuz toplumlarına nihayet ulaşmışlardır ama bu, inanmak istemedikleri bir Tanrı'nın yardımıyla olmuştur. Meritokratlar, sonsuza dek bir avuç solcuyla, liyakatsiz bir sistem içine sıkışıp kaldıkları için incinmişlerdir. Muhafazakârlar hor görebilecekleri çulsuzlardan; liberaller terfi ettirebilecekleri mağdurlardan mahrum kalmıştır.

Tanrı bir gece yatağının kenarına oturur ve ağlamaya başlar, zira herkesin hemfikir olduğu tek konu, cehennemde olduklarıdır.

Yakın Çevre

Öldüğünüzde belli belirsiz bir değişiklik hissedersiniz ama her şey size aşağı yukarı aynı görünür. Yataktan kalkar, dişinizi fırçalarsınız. Eşinizi ve çocuklarınızı öperek, işinize gidersiniz. Trafik normalden biraz daha azdır. Ofis binanızın geri kalanı tatil günüymüş gibi biraz daha sakindir ama ofisinizdeki herkes oradadır ve hepsi de sizi nezaketle karşılar. Nedense çok revaçtasınızdır. Rastlaştığınız herkes tanıdığınız biridir. Bir noktada bunun ölüm sonrası yaşam olduğu kafanıza dank eder: yalnızca tanıdığınız insanlardan ibaret bir dünya.

Dünya nüfusunun küçük bir parçasıdır bu -yaklaşık yüzde 0,00002'si- ama size yeterince kalabalık görünür.

Sonradan anlarsınız ki yalnızca hatırladığınız insanlar buradadır. Dolayısıyla asansörde bir an için gözgöze geldiğiniz kadın orada olabilir de, olmayabilir de. ikinci sınıf öğretmeniniz, sınıfın büyük bölümüyle birlikte buradadır. Anne babanız, kuzenleriniz ve yıllara yayılan arkadaş tayfanız da öyle. Tüm eski aşklarınız. Patronunuz, büyükbaba ve büyükanneleriniz, her öğlen yemek servisinizi yapan garson kız. Birliktelik yaşadıklarınız, yaşamanın eşiğine geldikleriniz, yaşamayı dilediklerinizi. Öyle ya da böyle bir temasınız olmuş binlerce insanla nitelikli vakit geçirmek, zayıflayan bağları güçlendirmek, hayatınızdan çıkanlarla arayı kapamak için muhteşem bir fırsattır bu.

Kendinizi terk edilmiş hissetmeye, ancak bu şekilde geçen birkaç haftanın ardından başlarsınız.

Yanınızda bir iki arkadaşla uçsuz bucaksız, sakin parklarda gezinirken nelerin farklı olduğunu düşünmeye koyulursunuz. Parkın boş banklarını şereflendiren yabancılar yoktur. Ördeklere yem atan ve kahkahalarıyla sizi de gülümseten tanımadığınız aileler yoktur. Sokağa adım attığınızda hiçbir yerde kalabalıkların olmadığını, işçilerle dolup taşan binaların, uzaklardaki telaşlı kentlerin, yaşamını

yitiren hastaları ve koşuşturan görevlileriyle yedi gün yirmi dört saat açık hastanelerin, evlerine gitmekte olan balık istifi yolcularıyla gecenin içine doğru uluyan trenlerin olmadığını fark edersiniz. Çok az yabancı vardır çevrenizde.

Size alışılmadık gelen her şeyi düşünmeye başlarsınız. Lastik yapmak için kauçuğun nasıl vulkanize edileceğini bilmediğinizi fark edersiniz. O fabrikalar şimdi bomboştur. Kumdan silikon çip üretmeyi, atmosfer dışına roket göndermeyi, zeytin çekirdeği çıkarmayı ya da demiryolu rayı döşemeyi hiç öğrenmemişsinizdir. Şimdi ise o endüstrilerin tümü işlemez durumdadır.

Kayıp kalabalıklar sizde yalnızlık duygusu uyandırır. Tanışmış olabileceğiniz insanları düşünerek yakınmaya başlarsınız, ama kimse size kulak vermez ya da anlayış göstermez çünkü bu, hayattayken yaptığınız seçimin ta kendisidir.

Türler Basamağında İniş

Ölümden sonra size cömert bir fırsat sunulur: bir sonraki yaşamınızda ne olmak istediğinizi seçebilirsiniz. Karşı cinsin bir üyesi mi olmak istiyorsunuz? Kraliyet ailesinden biri olarak mı doğmak istiyorsunuz? Sonsuz bilgeliğe sahip bir filozof mu yoksa zafer dolu savaşlara katılan bir asker mi?

Kim bilir belki de çok zor geçen bir yaşamın ardından döndünüz buraya. Belki sizi kuşatan sorumlulukların muazzamlığı altında ezildiniz. Şimdiyse tek bir şeyin hasreti içindesiniz; sadelik. Caizdir. Bunun üzerine bir sonraki seferde bir at olmayı seçersiniz. Sade bir yaşamın mutluluğuna imrenirsiniz: yemyeşil çayırlarda otlayarak geçen ikindiler, iskeletinizin yakışıklı yapısı, kaslarınızın belirginliği, ağır ağır sallanan kuyruğun ya da karlı ovalarda eşkin giderken burun deliklerinizden püsküren buharın verdiği huzur.

Kararınızı ilan edersiniz. Efsunlar yapılır, bir değnek havada sallanır ve bedeninizin bir ata doğru metamorfozu başlar. Kaslarınız şişer, kışın bedeninizi bir battaniye gibi koruyacak kalın kıllar fışkırır. Boynunuzun kalınlaşması ve uzaması hemencecik size normal gelmeye başlar. Şahdamarlarınızın çapı genişler, parmaklarınız toynağa dönüşür, dizleriniz katılaşır, kalçalarınız güçlenir ve bu arada iskeletiniz yeni biçimine göre uzar. Beyninizde bir değişimdir gider; beyinciğiniz büyürken, beyin zarınız küçülür, homunkulus insanı ata dönüştürür, nöronlarınız yeniden yönlenir, sinapslar ayrılıp ata göre yeniden birleşir ve at olmanın nasıl bir şey olduğuna dair hayaliniz, uzaklardan size doğru dörtnala gelir. İnsan ilişkilerine dair kaygılarınız azalır, insan davranışına ilişkin sinizminiz erir, hatta insani düşünme tarzı tümden uzaklaşmaya başlar sizden.

Aniden ve bir anlığına, görmezden geldiğiniz sorunun farkına varırsınız. Ne kadar ata dönüşürseniz, ilk baştaki dileğinizi o kadar unutursunuz. At olmanın

nasıl bir şey olduğunu merak eden bir insan olmanın nasıl olduğunu unutursunuz.

Bu berraklık anı uzun sürmez ama bir işlevi yerine getirir; Başlangıç noktasını bilmeden varış noktasını takdir etmenin, ya da alternatifleri anımsamadıkça sadeliğin tadına varmanın imkansız olduğu bilgisine vakıf olarak yarı insan, yarı at biçiminde eğilmiş dururken, günahlarınızın bir cezası; Prometeusvari bir iç organ gagalanmasıdır o anın işlevi.

Üstelik yaşadığınız aydınlanmanın en kötü yanı bu da değildir. Kalın at beyninizle buraya bir dahaki dönüşünüzde yeniden insan olmayı talep edecek kapasiteye sahip olmayacağınızı fark edersiniz. Bir insanın ne olduğunu anlayamayacaksınızdır. Zeka merdiveninden iniş seçeneğinizin geriye dönüşü yoktur. Son insanî yetilerinizi yitirmenizden hemen önce, kim bilir hangi dünyadışı muhteşem varlığın, daha sade bir yaşam arayışıyla son raundda insan olmayı seçtiğini büyük bir kederle düşünürsünüz.

Devanası

Ölüm sonrası yaşam her şeyiyle yumuşacık. Kendinizi kocaman, pofuduk bir mekanda buluyorsunuz. Her şey sanki sükûnet ve konfor sağlayacak biçimde düzenlenmiş. Ayaklarınız sessizce minder kaplı yere iniyor. Duvarlar yastıklı. Yankılanma, köpükten yapılma tavan kaplamalarıyla bastırılmış. Etrafta sert bir zemin bulmak imkansız, her şeyin içi tüylerle doldurulmuş.

Büyük salona girdiğinizde dikkatinizi çeken ilk şey, irikıyım, gösterişli bir adam. Tıpkı bir tanrıdan bekleyeceğiniz bir görünüme sahip ama tek fark, belirgin çekingenliği ve göz çevresindeki kaygı dolu gerginlik. Muhtemelen yerküre üstünde nükleer silahlanmanın yayılması karşısında duyduğu muazzam rahatsızlık bunun sebebi. Size sık sık kulaklarında müthiş patlama sesleriyle, kan ter içinde uyandığını söylüyor.

"Açık konuşmak gerekirse," diyor, "ben senin Tanrın değilim. Aslına bakarsan biz galaktik komşularız; ben sizin Terzan Dört diye adlandırdığınız yıldızla bağlantılı bir gezegendenim. Dolayısıyla hepimiz aynı karmaşanın içindeyiz."

"Ne karmaşası?" diyorsunuz.

"Lütfen bu kadar yüksek sesle konuşma," diye, yumuşak bir tavırla çıkışıyor size. "Bizler uzun süredir komşularımızı, yani siz dünyalıları ve otuz yedi gezegeni daha inceliyoruz. Gezegenlerinizin gelecekteki gelişimini ve sosyal yönelimlerini öngörebilen hayli hatasız bazı denklem sistemleri geliştirdik." Bu noktada gözlerini gözlerinize dikiyor. "Görünüşe bakılırsa siz dünyalılar en huzursuz ve tatminsiz olanların arasındasınız. Tahminlerimize göre savaş silahlarınızın gürültüsü giderek artacak. Uzay araştırma programlarınız binlerce gürültülü araç üretecek ve bu araçlar kulakları sağır eden roket güçleriyle göklerde gürleyerek dolaşacak. Siz dünyalılar tıpkı kaşifiniz Cortez'e

benziyorsunuz; bir dağın tepesinde dikilmiş, Pasifik'in kıyılarındaki her bir kumsalı mahvetmeye hazırlanıyorsunuz."

"Sözünü ettiğin karmaşa, yayılmacılık mı?" demeyi güç bela başarıyorsunuz.

"Hayır," diyor, tıslarcasına. "Müsaadenle sana geniş tabloyu tasvir edeyim. Sen ve ben, gezegenlerimiz, galaksimiz... hepimiz, senin sınırsız bir canlı kütle gibi düşünebileceğin şeyin bir parçasıyız. İstersen buna Devanası diyebilirsin ama sözünü ettiğim kavramı tek bir sözcükle özetlemek sende, onun muazzamlığı hakkında bir fikir sahibi olduğun yanılgısını yaratabilir.

"Boyutlarına dair bir fikir vermek adına sana, onunla kıyaslandığında tek bir atom olduğunu söyleyebilirim. Senin -azgın bir üretkenliğe sahip sayısız katmanlı türlerle kaynayan- dünyansa, onun tek bir hücresinin gölgeli derinliklerindeki tek bir proteine karşılık gelir. Galaksimiz Samanyolu, tek ama küçük bir hücreye denk düşer. Devanası bunun gibi yüz milyarlarca hücreden meydana gelir.

“Nasıl ki bir solucan gezegenin yuvarlak olduğunu keşfedemez, bir bakteri kolonisi deney tüpünde olduğunu anlayamaz, elindeki tek bir hücre bir piyano konçertosuna katkıda bulunduğunu bilemezse, benim halkım da milyonlarca yıl bunu kavrayamadı.

“Ancak felsefe ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte durumumuzun ayırdına vardık. Birkaç binyıl önce de Onunla iletişim kurabileceğimiz teorisi geliştirildi. Onun yapısını deşifre edebileceğimiz, Ona sinyaller gönderebileceğimiz ve tıpkı son derece küçük moleküllerin -hormonlar, alkol, narkotikler-senin gibi bir varlığı etkilediği gibi, onun davranışlarını etkileyebileceğimiz öne sürüldü.

“Bunun üzerine örgütlendik ve kendimizi eğittik. Akıbeti baştan belli yerel politikaların cibilliyetsiz döngüleri içinde yıpranmak yerine, ekonomi ve bilimimizi evrensel ölçeklerin biyokimyasını anlamaya adadık. Devanasının sinir sisteminin sinyalleşme yapısını ve yıldızsal anatomisini metodik bir şekilde haritaladık ve nihayet bilincine nasıl sinyal gönderebileceğimizi keşfettik. Ona keskin elektromanyetik sinyaller gönderdik ve bu sinyaller asteroid yörüngelerini etkiledi. O da gezegenleri yıldızlara yakınlaştırdı ya da

uzaklaştırdı. Bu ise yaşam formlarının kaderini belirledi ve atmosferlerdeki gazları değiştirdi. Değişimse ışık sinyallerinin rotasını büktü. Tüm bunlar yapısını çözmüş olduğumuz karmaşık etkileşim aşamalarının sonucunda gerçekleşti. Hesaplarımıza göre gönderdiğimiz ileti, Devanası'nın bilincine birkaç yüzyıl içinde vardı. Varış sırasında herkes heyecanla olacakları beklerken, ben gezegen dışına yolculuk ettiğim için hayli üzgündüm."

Yüzü damla damla gelen anıların acısıyla çarpılıyor.

"Ne var ki daha sonra olacakları kimsenin tahmin etmesi mümkün değildi: büyük bir meteor yağmuru gerçekleşti, yoğun hidrojen bulutları ortalığı sardı ve ardından oluşan çok sayıda karadelik, uçuşan parçacıkları, tozu dumanı ve hatıraların son ışığını acımasızca yuttu. Geriye hiçbir canlı kalmadı.

"Bu, Devanası için büyük olasılıkla nötr bir durumdu. Belki bağışıklık sisteminin bir tepkisiydi. Ya da belki bir kaşıntısını gideriyor, hapşırıyor veya biyopsi yaptırıyordu.

"Sonunda onunla iletişim kurabileceğimizi ama bunun anlamlı bir iletişim olmayacağını keşfettik. Bunun için boyutlarımız yeterli değil. Ne diyebiliriz ki ona? Ne sorabiliriz? O yanıtını bize nasıl iletebilir? Belki Onun yanıt verme girişimi de budur zaten. Ondan hayatımızı ilgilendirebilecek ne isteyebiliriz? Üstelik kendisi için neyin önemli olduğunu söylese bile, biz o yanıtı anlayabilir miyiz? Örneğin siz, Shakespeare'inizin oyunlarından birini bir bakteriye sergileseniz, bunun bir anlamı olur mu? Elbette ki olmaz. Anlam, uzamsal boyuta göre değişiklik gösterir. Dolayısıyla bizler Onunla iletişimin imkansız olmasa da anlamsız olduğu sonucuna vardık. İşte bu gürültüsüz gezegenin üstünde sessiz sedasız bağdaş kurup oturmamızın, aheste yörüngemiz içinde fısıltıyla konuşmamızın, dikkatleri üstümüze çekmekten sakınmamızın nedeni de bu."

Mary

Ölüm sonrası yaşama eriştiğinizde, Mary Wollstonecraft Shelley'nin bir tahtta oturduğunu görürsünüz. Etrafındaki melekler ona hizmet etmekte ve onu korumaktadır.

Birkaç sorunun ardından Tanrı'nın en sevdiği kitabın Shelley'nin yazdığı Frankenstein olduğunu keşfedersiniz. Tanrı geceleri oturup kudretli elleriyle yıpranmış kitabı kavramakta, arada bir okuyup dalgın dalgın göğe bakmaktadır.

Tıpkı Victor Frankenstein gibi, Tanrı da kendisini bir doktor, eşi benzeri olmayan bir biyolog gibi görmektedir ve yaşamın yaratılışına ilişkin her öyküyle arasında derin, acılı bir ilişki vardır. Cansızlara can katma konusunda söyleyecek pek çok sözü vardır. Yarattığı varlıkların çok azı yaratmanın zorluklarına uzun uzadıya kafa yormuştur ve Mary'nin bu kitabı yazması Onu konumunun getirdiği yalnızlıktan biraz olsun kurtarmıştır.

Frankenstein'ı ilk okuduğunda Tanrı, söz konusu sürecin fazlasıyla basitleştirilmesi yüzünden kitabı eleştirmeye başlamıştır. Ancak sonuna ulaştığında kitap yeniden gönlünü kazanmıştır. Birisi ilk defa Onu anlamıştır. İşte o zaman Mary'i huzuruna çağırmış ve onu tahta oturtmuştur.

Tanrı'nın bu büyük duygulanımını anlamak için, tıbbi kariyerinin izlediği yolu da anlamak gerekir. Tanrı kendi kendini örgütlemenin ilkelerini, maya ve bakteriyle yaptığı deneyler sonucunda keşfetmiştir. İcatlarının güzelliği karşısındaysa mest olmuştur. Temel ilkelere hakim olmasının ardından, icatları giderek karmaşıklaşmıştır. Sanatsal becerisiyle akıllara durgunluk veren ornitorengi, kompakt kınkanatlı böceği, kocaman, tüylü mamutu, ışıl ışıl yunus sürülerini ölçüp biçip yaratmıştır. Becerileri giderek bıçak gibi keskinleşmiş, -göz kamaştıran tutku dolu hassasiyetiyle- hatasız çalışan parmakları, engin muhayyilesinin sınırlarında gezinen hayvanları biçimlendirmiştir.

Ancak bir noktada farkında olmadan geri dönüşsüz bir yola girmiş, insanı yaratmıştır; en değerli varlığı, hâzinesi, gururu, yüzünün akı ve saplantısı olan insanı.

Her günü bir önceki gün gibi deneyimleyen diğer hayvanların aksine insan, aldırış etmekte, arayışa girmekte, özlem duymakta, hata yapmakta, gıpta etmekte ve acı çekmektedir... tıpkı Tanrı'nın kendisi gibi.

İnsan yer üstünde gezinip kendine aletler yaptıkça Tanrı hayrete düşer. Müzik aletlerinin icadı Tanrı'nın kulaklarına bir senfoni gibi gelir. İnsan biraraya toplaşıp kentler kurarken Tanrı onu huşu içinde seyreder. İnsan çatışmaya ve kavgaya başladığında ise Tanrı sevincinin kaygıya dönüştüğünü hisseder. İnsanın istilaya başlaması uzun sürmez.

Tanrı kendisine kulak verebilecek olanların aklını başına getirmeye çalışırken, savaşlar patlak verir.

Tanrı sandığından daha az kontrol sahibi olduğunu çok geçmeden keşfeder. İnsanların sayısı çok fazladır. İyi şeyler iyi insanların, kötü şeyler de kötü insanların başına gelsin diye uğraşır ama bunu hayata geçirecek teknolojiye sahip değildir. Kan dökme giderek artar ve Asurlular ile Babilliler tarafından devam ettirilir; Greko-Makedonyalılar komşularına saldırır; Romalılar saldırılara başlar, ta ki Barbar ve Got kuşatmalarına dek. Bizans yükselir ve kanlı biçimde düşer, Çinliler kandırır ve hücuma geçer, Avrupalılar kendilerini birbirlerinin üstüne atarlar. Tanrı'nın topraklarının parlak renkleri insan kanıyla kararmaya başlar ve Onun bunu durdurmak için yapabileceği çok az şey vardır.

Tüm bunlar olup biterken insanın çare dileyen, birbirlerine karşı yardım talep eden sesi Ona ulaşır. O ise kulaklarını tıkar ve yağmalanmış köylerin çığlıkları, yaralı askerlerin duaları, Auschwitz'ten gelen yakarışlar karşısında inler.

İşte bu yüzden şimdi kendisini odasına kapamıştır ve geceleri elinde Frankenstein ile gizlice çatıya çıkarak, Doktor Victor Frankenstein'ın kendi elleriyle yarattığı acımasız canavarın kutup buzları üzerinde yine onunla alay edişini tekrar tekrar okur durur. Ve Tanrı tüm yaradılışın kaçınılmaz biçimde

şöyle sonlandığını düşünerek avunur: Aciz kalan Yaratıcılar, kendi elleriyle yarattıklarından köşe bucak kaçarlar.

Rol Alanlar

Çocuk şarkısı, *Çek çek kayığın küreğini, Usulca nehirden aşağıya, Neşeyle neşeyle çek haydi, Hayat yalnızca bir rüya*'yı duyduğunuzda zihninizde bir ışık çakar. Birden insan olduğunu hayal eden bir kelebek, ya da daha kötüsü, kavanoz içinde bir beyin olabileceğinizden şüphe etmeye başlarsınız. Deneyimlediğiniz görüntü ve sesler, koku ve tatlar ise rüyanın bir parçasıdır. Dolayısıyla uyanmak, benekli kanatlarınız olup olmadığını veya bir cam kavanozu mesken tutup tutmadığınızı anlamak için ölümü beklemişsinizdir.

Oysa asıl işareti kaçırdınız. Aslında hayat değil, ölüm bir rüyadır.

Daha da garibi, bu sizin rüyanız değil, başkasının rüyasıdır.

Birden rüyalarınızda hep arka plan karakterlerinin yer almış olduğunu hatırlarsınız: restorandaki kalabalıklar, alışveriş merkezi veya okul bahçesindeki insanlar, yollardaki sürücüler ve önüne bakmaksızın yürüyen yayalar.

Tüm bu aktörler yoktan var olmadılar. Bizler rolümüzü oynayarak arka planda durur, rüya deneyiminin rüya sahibine gerçekçi görünmesini sağlarız. Bazen de kulak kesilir, dikkatimizi rüyanın öyküsüne yoğunlaştırırız. Ama çoğu zaman kendi aramızda sohbet eder, mesaimizin bitmesini bekleriz.

Bu zanaatsal bir tercih değil, resmi bir sözleşmedir. Yaşam süreniz boyunca rüya görerek geçirdiğiniz saatler kadar hizmet vermeniz gerekir. Aramızdaki eski bazı oyuncular dışında, kimse bu işten fazla memnun değildir. Genellikle her gece etkileşimli rolleri eski oyunculara verir, kendimiz memnuniyetle arkaplana çekiliriz. Şansımız yaver giderse rüya bize bir restoranda rol verir de yemeğimizi bedavaya getiririz. Şansımızın pek yaver gitmediği gecelerdeyse tüyler ürpertici bir partide bir maskara; cehennemin derinliklerinde acı çekenlerden biri; veya rüya yıldızı üstünde giysiler olmadan içeri girdiğinde onu işaret edip kahkahalar atan meslektaşlar oluruz.

Etkileşimli rolleri olanların replikleri, inandırıcılık yaratabilmek için rüya sahibinin arkasındaki bir ekrana yansıtılır. Çoğumuzun oyunculuğu zayıftır, eğitimsiz ve şevkten yoksun oyuncularızdır. Neyse ki görünüşe bakılırsa rüya sahipleri oyunculuğumuza inanmaktadır. Söz konusu karakterlere hiç benzemesek bile sandıkları kişi olduğumuzu düşünürler ve rol icabı farklı cinsiyetleri canlandırdığımızda kafaları pek de karışmaz.

Uzun zaman önce bir defasında rüya oyuncuları grev yapmış ve dünya üstündeki herkes üç gün boyunca boş evlerde gezindiğini, terk edilmiş caddeleri arşınladığını görmüştür. Bunu uğursuz bir alamet olarak yorumlayan birkaç kişi ise hayatına son vermiştir. Bu kişiler rüya karakterleri arasında acemi oyuncular olarak yeniden belirdiklerinde, hazin öyküleri, grevi çabucak bırakanların gözlerini yaşartmıştır.

Bu ölüm sonrası yaşam size pek ceza gibi görünmeyebilir ama henüz en kötü kısmını bilmiyorsunuz.

Başkalarının zihnine musallat olma işimiz bittiğinde, yani sabahları, kendi huzursuz uykumuza dalarız. Peki sizce bizim rüyalarımızda kimler rol alır? Buradaki vakitlerini doldurup, bu dünyadan göçmüş olanlar. Hepimiz daima bir sonraki neslin rüyalarında yaşarız.

Solunuzdaki adam her şeyin döngüsel olduğunu ve en nihayetinde hepimizin dünyaya geri döneceğini ileri sürmektedir. Bu, verimli çalışmayı bilen bir ilahın geliştirdiği zaman-paylaşımlı bir plana benzemektedir; böylece hepimiz aynı zamanda dünyayı işgal etmemiş oluruz.

Bunun nesi dert mi diyorsunuz? Her gece rüyamda gördüğüm bir kadın var ama her zaman olduğu gibi bir sonraki dünyalarımıza geçiş yaptığımız için onu bir türlü yakalayamıyorum.

Metamorfoz

Üç ölüm vardır. Birincisi bedenin işlevini yerine getirmeyi bıraktığı zamandır. İkincisi bedenin mezara sevk edildiği zamandır. Üçüncüsü ise gelecekte, isminizin son defa telaffuz edildiği o andır.

Böylece bir lobide üçüncü ölüme dek beklersiniz. Burada herkesin gönlünce çay, kahve ve kurabiye alabileceği uzun masalar kuruludur. Çevrenizde dünyanın dört bir yanından insanları görürsünüz ve onlarla hiç zorlanmadan keyifli, havadan sudan sohbetlere dalabilirsiniz. Yalnız dikkat edin sohbetiniz her an Anonsçular tarafından bölünebilir ve yeni bir arkadaşınızın geldiği, diğer bir deyişle o kişinin dünyada bir daha asla kimse tarafından anılmayacağı duyurulabilir. Arkadaşınız allak bullak halde geliverir. Anonsçular ona daha iyi bir yere gitmek üzere olduğunu kibarca anlatmaya çalıştıkları halde o hayli kederlidir. Kimse söz konusu daha iyi yerin nerede olduğunu ve neler içerdiğini bilmez çünkü o kapıdan çıkmış olan hiç kimse geri dönmemiştir. Acıdır ki pek çok kişi tam da sevdikleri geldiği sırada çıkıp giderler çünkü anımsama işini yerine getiren sadece o sevilenlerdir. Bu tipik zamanlama karşısında hepimiz buruk bir şekilde başımızı sallarız.

Ortam uçsuz bucaksız bir havaalanı bekleme salonunu andırmaktadır. Burada tarih kitaplarından pek çok ünlü sima vardır. Canınız sıkılırsa istediğiniz herhangi bir yöne doğru yürümeye başlar, sıra sıra koltukların yanından geçip gidersiniz. Günler süren yürüyüşün ardından insanların değişik göründüklerini fark eder, yabancı dillere ait tonlamalar duyarsınız. İnsanlar kendi benzerleriyle toplaşmıştır ve dünya üstündeki toplaşmaları yansıtan doğal bölgelerin oluşumu göze çarpar. Burada, okyanuslar hariç, bildiğimiz dünya haritası üstünde gezinmektesinizdir. Ancak şimdi saat dilimleri yoktur. Çok arzu etseler de kimsecikler uyumaz. Ortam floresan ışıklarıyla eşit biçimde aydınlatılmıştır.

Anonsçular içeri girip, sıradaki isim listesini ilan ettiğinde herkes üzüntü duymaz. Aksine bazıları Anonsçuların ayaklarına kapanarak, yalvarıp yakarır. Bunlar genelde uzun, çok uzun süredir burada olanlar, bilhassa da haksız nedenlerden dolayı anımsananlardır. Örneğin, iki yüzyıl önce küçük bir nehirde boğulan, şuracıktaki çiftçi. Çiftliğin yerinde artık küçük bir okul vardır ve tur rehberleri her hafta onun öyküsünü anlatmaktadır. Dolayısıyla çiftçi kısılıp kalmıştır ve son derece kederlidir. Öyküsü ne kadar çok anlatılırsa, ayrıntılar o kadar çarpıtılır. Adam resmen kendi ismine yabancılaşmıştır; isim artık onunla özdeş olmadığı halde, bağlayıcılığı devam etmektedir. Şu karşıdaki keyifsiz kadınsa, yüreğindeki yollar hayli çatallı olsa da, bir azize gibi yüceltilmektedir. Paralı kola makinesinin başında duran ak saçlı adam savaş kahramanı olarak ünlenmiş, ardından diktatör olarak kötülenmiş ve nihayet tarihteki iki nokta arasını aydınlatan gerekli bir meşale olarak yüceltilmiştir. Yüreği yanarak heykellerinin devrilmesini beklemektedir. İşte bu odanın laneti de budur: Bizi hatırlayanların zihninde yaşadığımız için, yaşamlarımızın kontrolünü yitirir, onların olmamızı istediği kişiye dönüşürüz.

Eksiklik

Tanrı'nın cinsiyeti hakkındaki tartışma yanlış yönlendirilmiştir. Bizim Tanrı dediğimiz şey aslında evli bir çifttir. Kendi suretlerinde insanı yaratmaya karar verdikleri zaman bir uzlaşmaya varmış, her iki cinsten aşağı yukarı eşit sayıda üretmişlerdir.

Dişi olanın yarattığı her dişi, Onun yüreğine yakındır. Şekil verirken bir anlığına o kadına dönüşür ve bu sayede farklı boy ve ağırlıkları, duygusal derinlik ve IQ'ları, ten ve göz renklerini deneyimleme fırsatını bulur. Aynı şey Erkek olan tarafından biçimlendirilen her erkek için de geçerlidir. Kendilerini açık fikirli hissettikleri bazı gecelerde her biri nasıl bir şey olduğunu anlayabilmek için karşı cinsten bir insan yaratır.

Öldüğünüzde onların devasa evlerinde yaşamaya ve onlarla ebeveyn-çocuk ilişkisinin tadını çıkarmaya gidersiniz. Dünyadaki her insan onların çocuğudur ve onlar ebeveynlik becerileri konusunda muazzam bir çaba sarfederler.

Tıpkı çocuklarından bir şeyler öğrenen ebeveynler gibi, onların da bizlerden öğrendiklerini görmek son derece cesaret vercidir. Örneğin, anlaşıldığı üzere evrenin işleyişini denklemler biçiminde ifade etmeyi bilmiyorlardır, bu nedenle de biçimlendirdikleri şeyi net bir şekilde ortaya koyan fizikçi çocuklarının fikirleri karşısında hayranlık duyarlar.

Ancak size bunun her zaman mutlu bir aile olageldiğini söylemek yanıltıcı olur çünkü durumun hiç de öyle olmadığı bir dönem vardı. İkilinin evliliği vakti zamanında görücü usülü gerçekleşmişti ve binyıllar içinde birbirlerinin dostluğundan hoşlanmaz oldular. Yarattıkları insanları yıllar içinde dikkatle gözlemleyerek çiftlerin bazen işi yürütemediğini, insanların birbirlerinden ayrıldıklarını, birbirlerini aldattıklarını ve boşandıklarını öğrendiler... üstelik bu eylemlerin hiçbiri evrenin sonunu getirecek kadar korkunç değildi. Böylece,

tıpkı anne babaların çocuklarından ders aldıkları gibi, onlar da ayrılmaya karar verdiler.

Ayrılık sırasında gücenmeden doğan pek çok davranış sergilediler. Asla dile getirilmemesi gereken şahsi bilgileri kullanarak, birbirlerine haksız suçlamalarda bulundular. Bir kırgınlık anında Dişi, hızlı intikam alabilmek için sadece dişilerden oluşan bir gezegen yarattı. Erkek buna erkeklerden oluşan bir güneş sistemiyle karşılık verdi. Dişi, Erkeğin gezegenler dizisinin etrafını, meteorlar üstünde yaşayan bir dişi güruhuyla çevreledi. İkili yarattıkları bu yeni insanları, cinsiyetler arası savaşa göre silahlandırdı. Her iki tarafa da iğnelemeden tutun da tanklara dek değişen çeşitli silahlar verdi.

Ancak tuhaf bir şey oldu. Gezegenler ve meteorlardan hiç ses çıkmadı. Uzaydaki yörüngelerinde sessiz sedasız dönüp durdular. Hiç savaş patlak vermedi, tek bir silah bile ateşlenmedi.

Yakından yapılan incelemelerin ardından ikili, tek cinsiyetli halkların büyük bir keder içinde olduğunu, bir türlü tanımlayamadıkları ama son derece önemli bir şeyin yokluğu altında varoluşçular gibi ezildiklerini keşfetti.

En sonunda Dişi ellerini belinden indirdi, Erkek de aynısını yaptı. Dişi aylardır ilk kez hoş sözler söyledi ve Ona aç olup olmadığını sordu. Erkek buna her ikisi için bir şeyler pişirmeyi önererek karşılık verdi. Erkek ve kadınların gezegenleri yeniden biraraya geldi ve kovalamacaları, baştan çıkarmaları, seçimleri, rekabetleri, ayartmaları, tartışmalarıyla yarış bir kez daha başladı. Ve tabii hepsinin özgürleşmiş olarak birbirlerinin kollarına atılmalarıyla birlikte muazzam bir kozmik rahatlama buna eşlik etti.

Spiraller

Ölüm sonrası yaşamda Yaratıcı'nın küçük ve çok da zeki olmayan bir tür olduğunu keşfedersiniz. Bu türün üyeleri az çok insanı andırırlar ama daha küçük ve daha kaba sabadırlar. Dikkat çekici derecede zekadan yoksundurlar. Söylediklerinizi takip edebilmek için kaşlarını çatarlar. Yavaş yavaş konuşmanız, bazen de derdinizi resim çizerek anlatmanız yararlı olabilir. Ancak onların bakışları bir noktada donuklaşır ve sizi anlıyormuş gibi baş sallasalar da, konuşmanın gidişatından tamamen koparlar.

Küçük bir uyarı: Ölüm sonrası yaşam için uyandığınızda etrafınız bu varlıklarla çevrili olacaktır. Varlıklar sizi itip kakacak, meraklı bakışlarla size bakacak ve hep aynı soruyu soracaklar: *Yanıtın var mı? Yanıtın var mı?*

Sakın korkmayın. Bu varlıklar iyi ve zararsızdır.

Muhtemelen onlara, ne demek istediklerini soracaksınız. Onlarsa kaşlarını çatacak, sözlerinizi bir atasözü gibi enine boyuna tartacaklardır. Sonra çekingen bir tavırla yine: *Yanıtın var mı?* diyeceklerdir.

Bu noktada kendi kendinize *Nereye düştüm ben böyle?* diyebilirsiniz.

Bir yazman, gelecekte saklanması için sözlerinizi eksiksiz bir biçimde kaydedecektir. Anne ve kız varlıklar, gözlem platformlarından size bakacaklardır.

Nerede olduğunuzu anlayabilmeniz için bu noktada biraz ek bilgi sahibi olmanız gerekir.

Toplumsal gelişimlerinin bir noktasında bu varlıklar şu soruları sormaya başladılar: *Neden buradayız? Varoluşun amacı nedir?* Zamanla bunların çok zor sorular olduğu ortaya çıktı. Sorular öyle zordu ki, varlıklar onlara doğrudan saldırmak yerine, yanıtı bulmaya atanmış gelişkin makineler yapmaya karar

verdiler. Böylece onlarca neslin emeğini bu makinelerin yapımına adadılar. Bizler işte o makineleriz.

Bu çözüm, o dönemde cemiyetin büyüklerine akıllı bir strateji gibi görünmüştü. Ne var ki bir sorunu gözden kaçırmışlardı: kendinizden akıllı bir makine yapabilmeniz için, makinenin sizden daha karmaşık olması gerekir, dolayısıyla makineyi anlama becerisi giderek azalmaya başlar.

Eskiyip, işlevinizi yitirdiğinizde yazılımınız, inceleyebilmeleri için onların laboratuvarına yeniden yüklenir. İşte öldükten sonra uyandığınız yer burasıdır. İlk defa ses çıkardığınız anda ise tek bir şeyi öğrenmek için etrafınıza toplaşırlar: *Yanıtın var mı?*

Bizi teraryumumuza attıkları andan itibaren hiç vakit kaybetmediğimizi, toplumlar, yollar, romanlar, katapultlar, teleskoplar, tüfekler ve kendi makinelerimizin her çeşidini yarattığımızı fark etmezler. Gelişimimizi tespit etmekte, dahası anlamakta çok zorlanırlar ve bunun tek nedeni de söz konusu şeylerin karmaşıklığını takip edememeleridir. Onlara olup biteni açıklamaya çalıştığınızda hızınıza ve derin sözlerinize yetişmekte zorlanır, şaşkın şaşkın baş sallamaya koyulurlar. Bu durum onları hayli üzer. Hatta aralarında en bilge olanların bazen kıyıda köşede ağladıkları görülür. Çünkü projeleri başarısızlığa uğramıştır. Bizim aslında yanıtı çıkarsadığımıza ama bunu onların seviyesinde ifade edemeyecek kadar gelişkin olduğumuza inanırlar.

Verecek bir yanıtımız olmadığını hiç tahmin etmezler. Bizim için asıl önceliğin bu sorulara kendimiz için yanıt vermek olduğunu da tahmin etmezler. Bunu yapamadığımızı ve kendi sorularımıza yanıt bulmak için giderek daha karmaşık makineler ürettiğimizi tahmin etmezler. Bunu varlıklara açıklamaya çalışsanız da bir arpa boyu yol alamazsınız: bunun nedeni yalnızca onların sizi anlamaması değil, aynı zamanda sizin, kendi makinelerimizi ne kadar az anladığınızı fark etmenizdir.

Ölçekler

Bir süre için Tanrı'dan ayrı düştüğümüz korkusuna kapıldık ama peygamberler yepyeni bir anlayışı ortaya koyunca korkularımız yatıştı: biz Tanrı'nın organlarıydık. Onun gözleri ve parmakları, dünyayı keşfetme araçlarıydık. Bu derin bağın yarattığı duyguyla hepimiz kendimizi daha iyi hissettik. Tanrı'nın biyolojisinin bir parçasıydık biz.

Ne var ki onun duyusal organlarından çok, iç organlarıyla ilintili olduğumuz zamanla netlik kazandı. Ateist ve teistler Onun ancak bizim üzerimizden yaşadığı konusunda hemfikir oldular. Onlara göre biz Onu terk ettiğimizde, O ölüyordu. İlk başlarda Tanrı'nın bedenine ait hücreler olmaktan dolayı onur duyduk ama sonraları aslında Onun kanseri olduğumuz anlaşıldı.

Tanrı zamanla kendisini oluşturan küçük bazı parçaların denetimini yitirdi. Bizler daima bölünüyor ve çoğalıyorduk. Tanrı ve doktorları bu gidişatı; yani Onun nefes alışını zorlaştıran, kan dolaşımını tehlikeye sokan tümör oluşumunu durdurmaya çalıştılar. Ancak biz hayli çetin cevizdik. Önümüze fırtınalar, depremler veya veba gibi engeller çıksa dağılıyor, yeniden gruplaşıyor ve bu defa daha iyi bir plan yapıyorduk. Direncimiz giderek artıyor ve bölünmeye devam ediyorduk.

O, sonunda bu durumla barıştı ve yeşil antiseptik koridorların kesişme noktasındaki yatağında sessizce uzanmaya başladı.

Ara sıra tüm bunları kasten yapıp yapmadığımızı düşündü. Acaba sevgili kulları Onun bedenini keşfetme, damar sistemi üzerinden yüce varlığın her yerine yayılma hasretiyle mi yanıp tutuşuyordu? Yine de O, bu yolculuk konusundaki masumiyetimizden hiç şüphe etmedi.

Sonra bir şeyin farkına varmaya başladı. O bizi durduramasa ya da incitemese de, bunu yapabilecek bir şey vardı. Ve Tanrı kendi lösemimiz, lenfomamız,

sarkomamız, melanomumuzla savaşabilmek için yüzümüzü daha küçük ölçeklere çevirişimizi izledi. Kullarının kendilerini kemoterapiyle meshetmelerine, ışın tedavisinin hararetiyle ısıtmalarına tanıklık etti. İnsanlarının, kendilerini meydana getiren trilyonlarca hücre tarafından amansızca tüketilmesini gözledi.

Ve Tanrı aniden bir zihin aydınlanmasıyla yatağından fırladı. Anladı ki kendisini küçük ölçekli parçalar üzerinden yaratan her şey, aynı parçalar tarafından tüketiliyordu.

Çekim

Bizler asteroidlerde kamp yapan ve kendilerine Toplayıcılar diyen iri varlıkların bir ürünüyüz. Toplayıcılar evrenlerin zaman ölçekleri üzerinde milyarlarca deney yürütür, galaksi parametreleri üzerinde, öyle ya da böyle ince ayarlar yapar, patlamaları büyütür veya küçültür, kaşla göz arasında hayati önem taşıyan fizik sabitlerini devreye sokarlar. Durmaksızın kalemlerinin ucunu sivriltir, teleskoplarından bakarlar. Toplayıcılar daha önceden çözülemeyen problemleri çözdüklerinde o evreni yok eder, arta kalan maddeleri geri dönüşümle bir sonraki deneylerine aktarırlar.

Bizim yerküre üstündeki yaşamımız da yine Toplayıcıların, insanları birarada tutan şeyi keşfetmek için yürüttükleri bir deneyi temsil eder. Bazı ilişkiler yürürken, neden bazıları başarısızlığa uğramaktadır? Bu onlar için tam bir sırdır. Teorisyenleri bu durum için belli bir şema çıkaramayınca Toplayıcılar problemi araştırılması gereken ilginç bir soru olarak sundular ve böylece bizim evrenimiz doğdu.

Toplayıcılar parametrik deneyler için yaşamlar inşa ederler: aralarında çekim olup kısa süreliğine karşılaşan, kütüphanede birbirlerine değip geçen, otobüse omuz omuza binen ve bir anlığına durup düşünen kadın ve erkekler.

Toplayıcılar ayrıca, yaşadıkları toplumların telaşı ve şaşaası içinde ters yönlerde hareket eden insanların, bireysel yaşamlarının akışı konusunda neler yaptıklarını da anlamak isterler. Acaba tercih ve planlarının akışını değiştirebiliyorlar mı? Toplayıcılar kalemlerinin ucunu asteroidleriyle sivriltir, dikkatli çalışmalar yürütürler.

Normalde aralarında çekim olmayan ama koşullar gereği birbirine çekilen erkek ve kadınları incelerler. Zorunluluklar yüzünden birarada tutulanları. Çekimi zorlayarak mutlu olmayı öğrenenleri. Çekim olmaksızın yaşayamayan ve

çekimle savaşanları. Çekime ihtiyacı olmayan ve onu sabote edenleri. Çekimi hiç beklemedikleri bir anda bulanları.

Öldüğünüzde Toplayıcılardan oluşan bir panelin karşısına getirilirsiniz. Sizden bilgi alır, motivasyonlarınızı anlamaya çalışırlar. O ilişkiyi neden bitirmeye karar verdiniz? O ilişkide neleri takdir ettiniz? İstediğiniz her şeye sahip gibi görünen O kişinin nesi yanlıştı? Sizi anlamaya çalışıp başarısızlığa uğradıktan sonra başka bir deney serisinin durumu netleştirip netleştirmeyeceğini anlamak için sizi geri gönderirler.

Evrenimizin hâlâ var olmasının tek nedeni budur. Toplayıcılar proje bitiş tarihlerini ve bütçelerini çoktan aştılar ama bu çalışmayı nihayete erdirmekte zorlanıyorlar. Büyük bir şaşkınlığa uğramış durumdalar; en zekileri bile nicel değerlendirme yapmayı başaramıyor.

Kaygı

Bizler vaktimizi büyük, anlamlı deneyimlerin peşinde geçiririz. Bu yüzden de bedenimizin nihayete erdiği ölüm sonrası yaşam sizi şaşırtabilir. O yaşamda gerçekte olduğumuz halimize, yani dünyevi standartlara göre devasa ebatlarımıza geri döneriz. Dokuz boyutun her birinde on bin kilometrelik boyumuzla dikilir, kendimiz gibilerle birlikte göksel bir topluluk içinde yaşarız. Burada gerçek bedenlerimizin içinde uyandığımızda, devasa akranlarımızın derin bir kaygıdan mustarip olduklarını hemen fark ederiz.

Görevimiz evrenin korunması ve sürdürülmesidir. Evrensel çöküş pek yakındır ve bizler, yapısal destek görevini görmesi için solucandelikleri inşa ederiz. Kozmik felaketin kıyısında didinir dururuz, işimizi hatasız biçimde yapmazsak, evren yeniden çökecektir. Bizimkisi hayli karmaşık, çapraşık ve önemli bir iştir.

Böyle cefayla geçen üç yüz yılın ardından tatile çıkma seçeneğine sahip oluruz. Hepimiz aynı yeri seçer, kendimizi alt-boyutsal varlıkların içine yansıtırız. Kendimizi insan diye adlandırdığımız minicik, hassas, üç boyutlu bedenlerin içine göndeririz ve böylece dünya dediğimiz tatil merkezinde doğarız.

Bu tür tatillerde amaç, küçük deneyimlerin tadına varabilmektir. Yerküre üstündeyken yalnızca yakın çevremize aldırış ederiz. Komedi filmleri izleriz. Alkol içer, müzik dinleriz, ilişkiye girer, kavga eder, ayrılır, sonra yeniden birlikte oluruz. İnsan bedeni içindeyken evrenin çökmesine aldırmayız. Onun yerine yalnızca bakışların bir anlık buluşması, çıplak tene şöyle bir göz değdirebilmek, hoş bir sesin ruhu okşayan tonu, sevinç, aşk, ışık, bir ev bitkisinin yönelimi, bir fırça darbesinin gölgesi, saçın şekillendirilmesi gibi konular ilgilendirir bizi.

Bunlar dünya üstünde yaptığımız, küçük dramlar ve yaygaralarla dolu iyi tatillerimizdir. Zihinsel dinlence kelimelerle ifade edilemeyecek kadar değerlidir bizim için. Aşınan hassas, minicik bedenleri mecburen terk etmemizin ardından alet edevatımız elimizde, güneş rüzgârlarının esintisi altında dermansızca uzanmış, yaşlı gözlerle evrene bakarak anlamsızlığı aradığımız sıkça görülür.

Öz

Ölüm sonrası yaşamın başlangıcında, kadim bir yazıyla yazılmış bir tomar, sizi artık evrenin Yaratıcısı ile tanışma şansına sahip olduğunuz konusunda bilgilendirir; tabii eğer en cesurların arasındaysanız. Acaba ne cesametteki bir yaratıcı, böylesi bir cesareti huzurunda görmek ister diye düşünürsünüz. Ayın yörüngesinden daha geniş bir çehre, yüz Vezüv patlamasından daha gürültülü bir ses hayal eder, kısıtlı hayalgücünüzün sizi bekleyen akıl almaz deneyimin karşısında yetersiz kalacağını düşünmeye başlarsınız.

Uzaklardan gürlemeyi andıran bir ses duyarsınız ve bacaklarınız titremeye başlar, içinize dönüp bakarsınız: *Bunu kaldıracak kadar cesur muyum ben?*

Muhteşem bir yolculuk bekler sizi. Yolda korkulara rastlar onları elt edersiniz, kendinden şüphe nehirleriyle karşılaşır, onları geçersiniz, kibrinizin zirvelerini fark eder, oradan aşağı inersiniz, tepenizde gezinen kendine acıma bulutlarını ayırt eder, altlarından yürüyüp geçersiniz. Yolun sonuna geldiğinizde özgüveniniz artık güçlenmiştir ve yaratıcınızla yüzleşmeye, başyapıta şeklini veren o dehayı bir anlığına da olsa görmeye hazır olduğunuza inanırsınız.

Muazzam bir kalenin kapısına yaklaşırsınız. Manzaranın tepesinde asılı o gürleyen ses, şimdi bile kendinizi sorgulatır size: *En cesurlardan biri miyim ben? Gerekene sahip miyim?* Kapıya yüklenir, büyük bir fuayeye giriş yapar, bir koridordan geçip kocaman bir odaya girersiniz.

Ve işte çehreyi orada görürsünüz. Ayın yörüngesinden de büyüktür. Lirik şairlerin kalemini aşan bir görünümdür bu. Dehşetli kudreti ve ahenkli zarafetiyle bir okyanustur. Babanıza ve annenize benzeyen bir çehredir; bin alimin bilgisine, bin âşığın sevgisine, bin yabancının gizemine hükmeder.

Yolculuğunuzun hakkını veren bir çehredir bu. Evrenlerin sahibine layık bir çehre.

Titrer ve ürperirsiniz, dilinizi damağınızı kurutan bir heyecanın içinde hipnotize olursunuz.

Volkanik ses saçlarınızı üfürerek gürler. “Söyle, cesur musun?"

"Evet," diye kekelersiniz. "O yüzden buradayım."

Çehrenin dudaklarının vadileri, gülermişçesine hafifçe kıvrılır.

Ardından elektriksel bir cızırdama sesi duyarsınız. Çehre, yatay tarama çizgileriyle dalgalanır ve fosforlu ışıkların arasında gözden kaybolur.

Uçsuz bucaksız uzayda, çehrenin az önce durduğu yerde duran küçük sarı bir perdeden başka geriye hiçbir şey kalmaz. Neden sonra perde açılır. Buruşuk bir el, küçük, kırış kırış bir adamın yüzündeki gözlüğü ittirir. O aslında gutlu, titrek ve ilaçlarla ayakta duran biridir. Kamburdur. Omurgası çökmüş, saçları dökülmüştür. Bir an için öylece birbirinize bakarsınız.

Ve O, "Cesur olanlar büyük çehreye değil, onun yokluğuna dayanabilenlerdir," der.

Büyük Umutlar

Serbest ekonomiye dayalı kapitalist toplumun mutlu ürünleri olarak bizler, nihayet kendi ahiretimizi belirleyecek duruma gelebildik. Ahiretimiz özelleştirildi ve elektronikleştirildi. Bugün artık makul bir fiyat karşılığında bilincinizi bir bilgisayara yükleyerek, sonsuza dek sanal bir dünyada yaşayabilirsiniz. Bu şekilde ışığın yok oluşuna direnebilir, hızlı, azgın ve renkli bir ölüm sonrası yaşamı seçerek, fantazilerinizi kristalleştirebilirsiniz. Sevgililerinizi önceden belirleyebilir, cinsel cazibenizi en üst düzeye çıkarabilir, zevkinize uyan bir düzine Porsche ile ışıl ışıl şehirlerin arasında mekik dokuyabilirsiniz. Sert kaslarınız, kusursuz bir yüzünüz ve tahta gibi dümdüz bir karnınız olabilir. Sayısız bakire neşeyle gelişinizi bekler. Cep telefonları ve sırta takılan jet fırlatıcılar, sıradan eşyalarınız arasındadır. Eğlenceli kokteyl partileri saat başı verilir.

Herkesin bu avangard ölüm-sonrası-yaşam için kuyruğa girmesi şaşırtıcı değil elbet. Solucan yemine dönüşmektense, kendi ölüm ânınızı seçebilmek ve mümkün olan en iyi ahireti tercih etmek çok daha iyi. Buna henüz başvurmamış olanlar, yalnızca cenneti beklediklerini iddia eden, kendilerini kutsal kitapta tarif edilen ahirette bulacaklarına inanan bir avuç insandan ibaret. Tanrı kavramını uzun zaman önce ardında bırakmış olan Şirket, bu insanlara fantazilerinin aslında önlerinde uzanan gerçekliği lanetlediğini anlatmaya çalışır durur. Dindarlar Tanrı'nın onlara en büyük hediyesinin, gözleriyle görebildiklerinin ötesine bakabilmeleri ve daha büyük bir şeye inanç duymaları olduğunu söyleyerek karşı çıkarlar. O hediye değil, bir tuzak diye cevabı yapıştırır Şirket. Elinin altında muhteşem bir sevgilin olduğu halde, ulaşılmaz bir film yıldızını istemek gibi bir şey bu, der. Dindarlar yine de başvuru yapmazlar ve ıssız bir hastane yatağında, nötr bir ölümün içine düşerler.

Geriye kalan bizler için ölüm sonrası sanal yaşama geçiş acısızdır: önceden belirlediğimiz an geldiğinde ofise gider, kırmızı dişçi koltuğunda geriye doğru yaslanırız. Şirket hemşiresi kendimizi, sanki gözümüzü burada kapamış ve hemen ardından muhteşem sanal yaşamımızda açmış gibi hissedeceğimiz konusunda bizi temin eder. Bir teknisyen düğmeye basar ve biz lazer ışınıyla toz haline getiririliriz. Beynimizin üç boyutlu yapısının bir kopyası, bir grup gelişkin bilgisayar tarafından 'bir'ler ve 'sıfır'lar biçiminde yeniden yaratılır.

Yalnız tek bir uyarı vardır: bu prosedürü geliştiren sinirbilimci ve mühendisler için sistemin çalıştığını kanıtlamak mümkün değildir. Ne de olsa toza dönüşenlerin rapor vermesi olacak şey değil. Ancak yükleme sırasında hiçbir terslik olamayacağı konusunda herkes hemfikir: tüm fizik teorilerimiz, beynin eksiksiz bir kopyasını oluşturmanın, tamı tamına o insan olmanın duygusunu yaratacağını öngörür. Dolayısıyla da herkes sistemin işlediğini farz eder.

Ancak ne yazık ki sistem işlemez. Başarısızlığı ise kötü mühendislik ya da ilkesiz işadamlığından değil, kozmik düzenin yanlış anlaşılmasından kaynaklanır. İnsanın özü bilgisayara yüklenemez çünkü (Şirket'in ayrı bir varlık olarak mevcudiyetine inanmadığı) özünüz uçup cennete gider. Ahiret seçiminiz için pek bir heyecanlanmış olsanız da aslında Tanrı vardır ve bizlere ahiret yaratabilmek için büyük çaba ve emek sarf etmiştir. Dolayısıyla öldükten sonra etrafınız arp çalan meleklerle çevrili olarak, yumuşacık bulutların üstünde, bembeyaz giysilerin içinde uyanırsınız.

Sorun şu ki, sizin istediğiniz bu değildir. Siz hızlı arabalar, karizma, alkol ve sevişmeden ibaret bir ahiret için yüklü para ödemişsinizdir. Ona kıyasla bu cennet gözünüze son derece yetersiz ve yavan görünür. Üstünüzde jet fırlatıcı yerine bol bir beyaz çarşaf vardır. Işıl ışıl şehirlerin yerini, bitmek bilmez beyaz sütunlar almıştır. Açık büfede suşi ve sake yerine kudret helvası ve süt vardır. Arp müziği delirtici derecede yavaştır ve siz çekicilikten nasibinizi almaktan en az eskisi kadar uzaksınızdır. Burada yapacak hiçbir şey yoktur. Solunuzdaki kilolu insanlar briç oynamaktadır.

Son zamanlarda gerçekleşen tüm bu gelişmeler Tanrı'yı tuhaf pozisyona soktu.

Kendisi bu ara vaktinin çoğunu bulutlar arasına yayılmış kullarını rahatlatmaya çalışarak geçiriyor. "Fantazileriniz, gerçekliğinizi lanetledi," diyor, ellerini ovuşturarak. "Şirket size sistemin işleyeceğine dair hiçbir kanıt sunmadı. Neden inandınız ki onlara?" Tanrı sözcüklerle dile getirmese de herkes onun geceleri yatağına çekildiğinde şöyle düşündüğünü biliyor: en büyük hediyelerinden biri —gözle görünmez bir ahirete inanç duyma yetisi — geri tepti.

Aynalar

Öldüğünüzü sandığınızda aslında ölmezsiniz. Ölüm iki aşamalı bir süreçtir ve son nefesinizin ardından uyandığınız yer bir tür Araf'tır: kendinizi ölü hissetmezsiniz, ölü gibi görünmezsiniz ve aslında ölü değilsinizdir. Henüz.

Kim bilir belki ölüm sonrası yaşamı, yumuşak, beyaz bir ışık, ışıldayan bir okyanus veya müziğin içinde süzülüp gitmek şeklinde hayal ettiniz. Oysa ölüm sonrası yaşam, daha çok aniden ayağa fırladığınızda yaşadığınız duyguya benzer: aklınızın karıştığı bir an boyunca nerede olduğunuzu, kim olduğunuzu ve yaşamınızın tüm kişisel ayrıntılarını unutursunuz. Bundan sonra işler daha da tuhaflaşır.

Öncelikle her şey, gözleri kör edercesine bir parlaklıkla kararır ve üstünüzdeki tüm kısıtlamaların yumuşak bir şekilde soyulup çıkarıldığını, bu konuda bir şey yapabilme yetinizin avucunuzdan kayıp gittiğini hissedersiniz. Egonuzu kaybetmeye başlarsınız ki bu da kibrinizin uçup gitmesiyle yakından ilintilidir. Ardından kendinizi işaret eden anılarınızı yitirirsiniz.

Sanki siz, sizi yitiriyorsunuz ama buna pek de aldırış etmiyorsunuz gibidir.

Sizden geriye artık çok küçük bir parça, bir öz kalmıştır: bir bebek gibi çırılçıplak bilinciniz.

Bu ölüm sonrası yaşamın anlamını kavrayabilmek için herkesin çok yönlü olduğunu anlamalısınız. Ve siz daima zihninizin içinde yaşadığınızdan, kendinizi görmeye kıyasla, başkaları hakkındaki gerçeği görme konusunda çok daha iyisinizdir. Dolayısıyla size ayna tutan insanların yardımıyla yaşamınızı yönlendirmişsinizdir. İnsanlar iyi yönlerinizi övmüş, kötü huylarınızı yermişlerdir ve bu bakış açıları -genelde sizi hayrete düşürerek- yaşamınıza yön vermenize yardımcı olmuştur. Kendiniz hakkında öyle az şey biliyorsunuzdur ki fotoğraflardaki görünümünüze, kaydedilen sesinize daima hayret etmişsinizdir.

Böylece var oluşunuz büyük ölçüde başkalarının gözlerinde, kulaklarında ve parmak uçlarında gerçekleşmiştir. Dünyadan ayrıldığınızda ise yerkürenin dört bir yanına dağılmış zihinlerde kayıtlısınızdır.

Araf'a geldiğinizde karşılaştığınız tüm insanların birarada olduklarını görürsünüz. Size ait dört bir yana dağılmış parçalar toplanmış, biraraya getirilmiş ve birleştirilmiştir. Aynaların tümü karşınıza getirilmiştir. Filtrelemenin sağladığı yararlar olmaksızın kendinizi ilk defa net bir biçimde görürsünüz. Ve sizi son olarak öldüren bu olur.

Daimlik

Ölümden sonra uyanıp da kendinizi banliyöde bulursanız, günahkar olduğunuzu anlayın. Bunun nedeni buradaki yaşam koşullarının iyi olmaması değildir. Sonuçta çok kanallı televizyon elinizin altındadır. Dört bir yanınız, ara sıra etkileşime girdiğiniz komşularla çevrilidir. İyi fakat akla yatkın olmayan birtakım macera öykülerini içeren kitaplarla dolu raflarınız vardır. Çocuklar burada okula gönderilir, yetişkinlerse işe gider. Yapılan işler kolaydır, alışveriş ürünleri de ucuz.

Bir süre sonra buraya cennet dendiğini öğrenirsiniz. Tanrı'ya yakın yaşadığınız yerdir burası. Tek gizemli yönü, tanıdığınız iyi insanların -merhametli kişiler, azizler, eli açıklar, fedakârlar, bencillikten uzak olanlar, hayırseverler- hiçbirinin burada olmamasıdır. Çok geçmeden onların daha iyi bir yere, süpercennete gönderilip gönderilmediğini soruşturmaya başlarsınız ama sonunda bu iyi insanların tabutlarında çürüdüklerini, solucanlara yem olduklarını öğrenirsiniz. Görünüşe bakılırsa ölüm sonrası yaşamdan bir tek günahkarlar yararlanmaktadır.

Tanrı'nın neden böyle bir düzenleme yaptığı yönünde çeşitli teoriler geliştirilmiştir. Herkesin kendine göre bir hipotezi vardır ve barbekü partilerinin geleneksel sohbet konusu da budur. Neden ahiretle ödüllendirilen yalnızca bizleriz? Tanrı'nın buranın sakinlerinden pek hoşlanmadığı âşikar, bizi nadiren ziyaret etmekte. Yalnızca hayatta olduğumuzdan emin olmak istiyor.

Kafede çalışan kadın ısrarla Tanrı'nın kötüleri, tıpkı Romalıların gladyatörleri yaşattığı nedenlerle yaşattığını söyler. Bizler de bir noktada gladyatörler misali, onu eğlendirmek için ölümüne savaşacağız. Karşı sokaktaki komşunuz, bir komşu evrendeki başka bir Tanrı'ya karşı savaş açmak üzere stoklandığımız ve yalnızca günahlarlardan iyi asker çıktığı fikrini savunur.

Ancak ikisi de yanılıyordur. Gerçekte Tanrı bizimkine çok benzer bir yaşam sürmektedir. Biz onun yalnızca suretinde değil aynı zamanda sosyal şartlarında yaratılmışızdır. Tanrı vaktinin büyük bölümünü mutluluk arayışı içinde geçirir. Kitaplar okur, kendini geliştirmeye çalışır, sıkıntıdan kurtulmak için çeşitli aktiviteler arar, az görüşmeye başladığı arkadaşlarıyla arayı kapamaya çalışır ve vaktini başka türlü değerlendirip değerlendiremeyeceğini merak eder durur. Geçen binyıllar içinde hayli buruklaşmıştır. Artık hiçbir şey Onu tatmin etmez. Zaman Onu boğar. İnsanın kısacık yaşamına gıpta eder ve sevmedikleri Onunla birlikte ölümsüzlüğü çekmeye mahkum edilir.

Doğal Olmayan

Ölüm sonrası yaşama eriştiğinizde Teknisyenler sizi önünüzde bekleyen büyük fırsat konusunda bilgilendirirler: istediğiniz herhangi bir değişikliği yapın sonra hayatı yeniden yaşayın. Dağıtılan broşüre bakılırsa kendinizi beş santim uzun yapabilir veya dünyadaki herkese espri anlayışı katabilir, ya da kuşları konuşturabilirsiniz. Sonra da bu tercihi dünya üstünde işleme sokarak, neler olacağını görebilirsiniz. Teknisyenler sizi bunun eşsiz bir deneysel eğitim olduğu konusunda bilgilendirirler.

Hal böyleyken kendi cenazenize katılmanızın hemen ardından aklınızdan daha zekice bir tercih yapmak geçebilir ve siz ölümü dünya üstünden tamamen silen kişi olmak isteyebilirsiniz.

Ancak dikkat: bu teklifi getirdiğiniz takdirde bir çeşit Teknisyen sizi kenara çekerek önceden tekrarlanan yaşamlarınızda bu yöntemi denediğinizi ve durumun kaçınılmaz şekilde karmaşayla sonuçlandığını söyleyebilir.

Sakın bunu bana tercihim yüzünden işinden olacağın için söylüyor olma? dersiniz.

Hayır, der Teknisyen. *O yüzden söylemiyorum.*

Ölümün çaresi olmadığı için mi söylüyorsun? diye sorarsınız.

Hayır, der yine, Teknisyen.

O halde dileğimin yerine getirilmesini istiyorum.

Sen bilirsin, diye yanıtlar, Teknisyen.

Böylece yeni hayatınızda tıp alanında vizyon sahibi, ünlü biri olursunuz. Doğal ölüm diye bir şey olmadığını ileri sürer, araştırma fonunuz için milyonlar toplarsınız. Olası bütün virüs mutasyonlarını henüz oluşmadan hesaplayabilecek bilgisayarlar programları, virüslere karşı koruyucu tedaviler geliştirirsiniz. Her bir ilacın bedensel döngüler üstündeki etkilerini tam olarak hesaplarsınız.

Sonunda ölüm-karşıtı cüretkâr programınız başarıya ulaşır. Tedavi edilemeyecek derecede hasta, yaşlı bir kadının son nefesini verişinin ardından bunun doğal ölümlerin sonuncusu olduğunu ilan etmeye hazır duruma gelirsiniz. Haberin üstüne büyük kutlamalar yapılır. Çok geçmeden insanlar sonsuza dek yaşamaya başlarlar, gençliklerindeki gibi iyileşirler ve tepelerinde dolaşan kapkara fanilik bulutundan nihayet kurtulurlar.

Ancak eninde sonunda, tıpkı Teknisyen'in söylediği gibi başarınız ışıltısını yitirmeye yüz tutar. İnsanlar yavaş yavaş ölümün sona ermesinin, motivasyonun da ölümü anlamına geldiğini keşfetmeye başlarlar. Anlaşılan çok uzun yaşam, kitlelerin afyonudur. Elde edilen başarılarda fark edilir derecede bir düşüş gerçekleşir. İnsanlar daha sık uyurlar. Kimse fazla telaş etmez.

Bir zamanlar dinamik olan yaşamlarını kurtarmak adına insanlar kendilerine intihar tarihleri belirlemeye başlarlar. Bu eskilerin sonlu yaşamının hoş bir yansımasıdır ama veda etme ve emlak kredisi ödemelerini tamamlama fırsatlarını sunma açısından ondan daha üstündür. Fikir bir süre için tutar ve yaşama bağlanma tutkusunu yeniden alevlendirir. Ancak nihayetinde insanlar sisteme gerekli ciddiyetle yaklaşmayı bırakırlar ve örneğin yeni bir ilişki gibi, önemli bir gelişme olduğu takdirde hemen intihar tarihini ertelerler.

Erteleyenlerin sayısı giderek artar. Bu kişiler kendilerine yeni bir tarih belirlediklerinde diğerleri bunu hayati tehlike diye adlandırarak, onlarla dalga geçerler. İntiharı gerçekleştirme konusunda muazzam bir toplumsal baskı oluşur. Sistemin pek çok defa sömürülmesinin ardından, en nihayetinde önceden belirlenen ölüm tarihinin değiştirilemeyeceği konusu yasalaşır.

Ne var ki bir noktada motivasyon açısından yalnızca yaşamın sonluluğunun değil, ölüm tarihindeki şaşırtıcılığın da hayati rol oynadığı anlaşılır. Bunun üzerine insanlar ölüm tarihleri için bir aralık belirlemeye başlarlar. Bu yeni anlayış çerçevesinde arkadaşları onlara sürpriz partiler düzenlerler. Partiler tıpkı doğum günü partilerine benzer ama buradaki tek fark, arkadaşların gizlendikleri kanapenin arkasından fırlayıp onları öldürmeleridir. Arkadaşlarınızın partiyi ne zaman vereceğini bilmediğiniz için de bu yöntem geçmişin 'carpe diem'

yaklaşımını yavaş yavaş geri getirir. Ne yazık ki insanlar ölüm yasasının koruması altındaki düşmanlarını ortadan kaldırmak için sürpriz parti sistemini suistimal etmeye başlarlar.

Sonunda kalabalık bir isyancılar kitlesi sizin tıp merkezinize zorla girer, bilgisayarların fişini çekerler ve doğal olmayan hayatın bitişini taçlandırmak için büyük bir kutlama daha yaparlar. Sizse kendinizi yeniden Teknisyenlerin bekleme odasında bulursunuz.

Mesafe

Ölüm sonrası yaşamda kendinizi hoş mu hoş bir bolluk ve bereket diyarında bulursunuz. Burada yoksulluk, açlık ya da savaş değil, yalnızca dağ bayır, Lilliputvari melekler ve insan zihninde çağrışımlar yaratan bir müzik vardır.

Sizi seremoniyle ışıl ışıl kemerlerin altından geçirir, muazzam bir salona getirirler. Burada Yaratıcınız gözlerinizi kamaştıran ışıklar altında, tahtında oturur. Öyle ki doğrudan ona bakamazsınız.

Yine de tüm cesaretinizle Onun karşısında durur, şu soruyu sorarsınız: "Neden bizimle birlikte hendeklerde yaşamak yerine, dünyadan bu kadar uzak bir yerde oturuyorsun?"

Tanrı bu soru karşısında duraksar. Belli ki uzun süredir kimse Ona bunu sormamıştır. Parlak ışıkların arasından seçmek zor olsa da, iyilik dolu gözleri yaşarmış gibidir.

Dalgın dalgın gökyüzüne bakmaya başlar. Neden sonra, "Aslına bakarsan bir süre dünyada yaşadım," der. "Pek bolluk içinde değildim ama yine de birkaç ülkede birkaç evim vardı. Komşularımın hepsi geldiğim zamanı bilir, bana el sallarlardı. Sevilen biriydim yani.

"Oralardan -senin deyişinle aşağıdaki hendeklerden- işleri gayet rahat yürütebilirdim. Hatta yarattığım yerlerin üstünde yürümek, kokusunu koklamak, toprağı ayaklarımın altında hissetmek ve onun üstünde yaşamak bana bayağı da keyif veriyordu."

"Ancak bir gün evlerimden birine geldiğimde tüm pencerelerin kırıldığını gördüm."

Anılar karşısında hafifçe ürperir.

"Sonra aynı şey ikinci evimin de başına geldi. Bunu kim, neden yapıyordu bilmiyorum ama birdenbire vakti zamanında gördüğüm saygıda bir azalma

olduğunu fark ettim. İnsanlar trafikte önümü kesmeye başladı. Bir sabah kalktığımda evimi gözetlediklerini gördüm."

Sessizleşir, buğulu gözlerle düşünceye dalar.

Sizse boğazınızı temizlersiniz. "Onun için mi buraya geldin?"

"Doktorlar neden beyaz gömlek giyiyorsa, ben de o yüzden buraya geldim," diye yanıt verir. "Bunu kendi iyilikleri için değil, sizin iyiliğiniz için yaparlar."

Dizginler

Öncelikle etrafta bir acemiliktir gittiğini fark edersiniz; iyiler cehenneme gönderilmektedir, kötülerse cennete. Ardından durumu araştırmak için başvurduğunuz danışma masasındaki kadının aksilik ve küstahlığı dikkatinizi çeker. Kadın size yedi numaralı kuyruğa girmenizi, oradan aldığınız şikayet formunu doldurup iki numaralı masaya bırakmanızı söyler. Kuyrukta bekleyip arkanızdaki kadınla sohbet ederken, ölüm sonrası yaşamın uzun süre önce komitelere devredildiğini öğrenirsiniz.

Anlaşıldığı kadarıyla hakimiyet, iş yükü altında kontrolü yitiren Tanrı'nın elinden, başlangıca yakın bir dönemde alınmıştır. Dünyada insanlar canlarının istediğini yapar hale gelmiş, aldatmalar ortaya çıkmış, suç filizlenmiş ve tırmanışa geçmiştir. Tanrı bu ölçekte bir organizasyonu yürütmek için gerekli yetilere sahip olmadığını anlamaya başlamıştır. İnsanların aşırı üremeleri yüzünden nüfus akıllara durgunluk verici bir hızla artmış, ahirete ilişkin idari işlerin yükü şaşırtıcı boyutlara ulaşmıştır. Öte yandan gezegen çapında her insan için ayrı bir dosya tutulması, yeni günah ve sevapların sürekli olarak güncellenmesi gerekmektedir. Tanrı bunları kendi kendine yoluna sokmaya çalışmış, kalemi bu uğurda yazmaktan neredeyse alev almıştır. İş yükünü iyice arttıran şeyse Tanrı'nın tüm yüce gönüllülüğüyle her bir hayvan için de hoş bir ahiret hazırlamış olmasıdır. İyice yorgun düşen Tanrı, her şeye rağmen ahirete ilişkin sözlerinden dönmeyeceğini katiyetle belirtmiştir. Tek bir bebeği, tek bir hayvanı, tek bir böceği bile görmezden gelmeyecektir.

Başlangıçta ona destek veren melekler, tüm operasyonun Tanrı'nın parmakları arasından kayıp gidişini kaygıyla izlemeye başlamıştır. Aralarına yavaş yavaş nifak tohumları ekilmiş, kendileri olmasa Tanrı'nın bugünkü konumuna asla gelemeyeceği düşüncesi yandaş bulmaya başlamıştır. Sistem giderek dağılırken

melekler otoriteyi ele geçirme planları yapmışlardır. İnsanlar daha ileri teknolojiler icat ettikçe melekler bunlardan yararlanarak süreci otomatikleştirmiştir. 1970'lere gelindiğinde sayısız delikli kartla işlem yapar hale gelmiş, 1990'larda operasyonu bir depo bilgisayara indirgemiş, binyıl dönümünde karmaşık bir intraneti devreye sokarak tüm ruhların gidişatını gerçek zamanlı olarak takip etmeye başlamışlardır. Tanrı artık eski kafalı olarak anılmakta, hakimiyet dizginleri Onun tedirgin avuçlarından giderek kaymaktadır.

Şimdilerde pek az kişi ziyaretine gitmekte. Tanrı kendini yalnızlık ve anlaşılmazlık içinde bulmuş durumda. Sık sık Martin Luther King Jr. ve Mahatma Gandhi gibi insanları davet edip onlarla birlikte verandada çay içiyor ve kurucularını alt eden hareketlere ağıt yakıyor.

Mikrop

Bizler için ölümden sonra yaşam yok. Bedenlerimiz ölümle birlikte çürümeye başlar ve içimizde yaşayan sayısız mikrop daha iyi bir yere göç eder. Bu sizde Tanrı'nın olmadığı düşüncesini uyandırabilir ama durum hiç de öyle değil. Durum şu ki Tanrı bizim var olduğumuzu bilmiyor. Bizim farkımızda değil çünkü yanlış uzamsal ölçekteyiz. Tanrı ise bakteri ebatlarında. O bizim dışımızda ya da üstümüzde değil, yüzeyimizde ve hücrelerimizin içinde.

Tanrı yaşamı kendi suretinde yarattı, onun cemaati ise mikroplar. Konak alanı üstüne verilen bitmek bilmez savaşlar, ortakyaşam ve enfeksiyon politikaları, cinslerin hakimiyeti: işte Tanrı'nın satranç tahtası bu. Burada iyi ile kötü; yüzey proteinleri, bağışıklık ve direnç meydanlarında çarpışıyor.

Bizim bu tablodaki varlığımız bir tür anomali. (Onların yaşamlarının arkaplanı olan) bizler, mikropların yaşam döngülerine zarar vermediğimizden, fark edilmiyoruz. Ne evrim tarafından seçiliyoruz, ne de mikroilahi radara takılıyoruz. Tanrı ve Onun mikrobiyal bileşenleri bizim geliştirdiğimiz zengin sosyal yaşamdan, kentlerimizden, sirklerimizden ve savaşlarımızdan haberdar değil. Biz onların etkileşim düzeylerinden ne denli bihabersek, onlar da bizimkinden o denli bihaber. Diz çöküp dua ettiğimiz zaman bile ebedi cezaya ya da ödüle aday olanlar yalnızca mikroplar. Ölümümüz mikroplar tarafından fark edilmiyor ve gözlemlenmiyor. Onlar yalnızca farklı gıda kaynaklarına dağılıyorlar. Dolayısıyla kendimizi evrimin doruğu saysak da, aslında bir besin tabakasından öte bir şey değiliz.

Ama karamsarlığa kapılmayın. Onların dünyasının gidişatını değiştirebilecek büyük bir güce sahibiz. Yemek yediğiniz belli bir restoranda farkında olmadan parmaklarınızdaki bir mikrobu tuzluğa, oradan yanınızda oturan kişiye geçirdiğinizi düşünün. O kişi de uluslararası uçuşla mikrobu Tunus'a aktarsın.

Bir aile üyesini yitirmiş olan mikroplar için tüm bunlar evrenin tuhaf ve çoğu zaman zalim işleyişinin bir parçasıdır. Sorunun yanıtı için Tanrı'dan medet umarlar. Tanrı ise bu tür olayları, üstünde herhangi bir denetimi olmayan ve hiç anlamadığı istatistiksel dalgalanmalara bağlar.

Yokluk

Cennet aşağı yukarı insanların söylediği gibiydi: bol bitkili, hayvanlı bahçeler, arp çalan melekler, San Diego'nun iklimi gibi bir iklim. Ancak ilk geldiğinizde her şeyin bakımsızlık içinde olduğunu görünce şaşırdınız. Bahçe bitkileri almış başını gitmişti. Melekler bir deri bir kemik kalmış, battaniyelerin üstünde oturuyor, eski püskü arplarını yenilemek için önlerinde duran kağıt bardaklara para atılmasını bekliyorlardı. Siz yanlarından geçerken kısa bir şarkı tıngırdatıyorlardı. Hava ılıktı ama gökyüzünü gri bir duman kaplamıştı.

Tanrı gitmişti buradan. Söylentiye bakılırsa uzun süre önce, hemen döneceğini söyleyerek dışarı çıkmıştı.

Bazıları Tanrı'nın bir daha asla dönmeyi planlamadığını ileri sürüyordu. Kimileri Tanrı'nın aklını kaçırdığını ileri sürüyor, kimileri de Onun bizi sevdiğini ama yeni evrenler yaratmak üzere çağrıldığını söylüyordu. Bazıları Onun kızgın olduğunu dile getirirken, bazıları da Alzheimer'a yakalandığını tahmin ediyordu. Bir kısım insan siestada, bir kısmı da fîestada olduğunu varsayıyordu. Kimisi Tanrı'nın aldırış etmediğini iddia ediyordu, kimisi de etmiş olduğunu ama artık göçüp gittiğini. Birileri Onun nereye gittiğini sormanın anlamsız olduğunu çünkü belki de hiç var olmadığını öne sürüyordu. Burayı bir tanrı değil, belki de uzaylılar yapmıştı. Bazıları acaba ölüm sonrası yaşamlarımızı henüz anlaşılamamış belirsiz bazı bilimsel ilkelere mi borçluyuz sorusunu soruyordu. Bazıları Tanrı'nın ha şimdi, ha birazdan döneceğini düşünüyor, Onun bir gününün bizim bin yılımıza denk düştüğünü, belki de alt tarafı öğlen gezintisine çıktığını söylüyordu.

Yokluğunun arkasında yatan şey ne olursa olsun, bahçenin Hobbesvari bir cangıla dönüşmesi uzun sürmedi. İnsanlar kendi ortadan kayboluş teorilerine göre taraf oldular ve tartışmalar kara duman gibi hızla yükselişe geçti. Bir

noktada birisi bahçenin ıssız bir köşesinde Tanrı'nın ayak izini buldu ve karbon tarih saptama yöntemiyle izin yaşını bulmaya çalıştı. Ne var ki elde ettiği sonuca kimse inanmadı.

Sonra akıl almaz bir şey oldu. Birisi bir ağız dalaşı başlattı, birisi ateş etmeye başladı, birisi bombalamaya başladı ve şimdi de cennetin kutsal toprakları üstünde savaş patlak verdi. Yeni gelenler doğrudan acemi birliğine gönderilerek silah eğitimine tabi tutuldu. Buradaki herkesin de size söyleyeceği gibi, ölüm sonrası yaşam artık eskisi gibi değil. Bizler göğe çıktık ve cephe hattını da yanımızda getirdik.

Yeni dini savaşlar şimdilerde Tanrı'nın tasviri değil, Onun bulunduğu yer konusunun etrafında dönüyor. Yeni Haçlılar, Tanrı'nın döneceğine inanan kafirlere karşı saldırılar düzenliyorlar. Yeni Mücahitler, Tanrı'nın ilgilenmesi gereken başka evrenler olduğuna inanmayanları bombalıyor. Yeni Otuz Yıl Savaşları, Tanrı'nın fiziksel rahatsızlığı olduğunu düşünenlerle, rahatsızlanma düşüncesini saygısızlık addedenler arasında yaşanıyor. Yeni Yüz Yıl Savaşları, Tanrı'nın zaten hiç var olmadığı sonucuna varanlarla, Onun kız arkadaşıyla birlikte romantik bir tatile çıktığına inananlar arasında yapılıyor.

İşte tarihçe böyle. Ve işte bu yüzden şu an bu yaprakları dökülmüş ağacın altında kulaklarınızda silah sesleri, burnunuzda turuncu etmen sızısıyla, bazuka ışıkları gecenin içinde parlar, etrafınızda yapraklar yere düşerken kandan kararmış ellerinizi yumruk yapmış, Tanrı'nın yokluğuna ilişkin kendi versiyonunuzun mücadelesini büyük bir sadakatle veriyorsunuz.

Yanılgı

Ölüm sonrası yaşamda deri mobilyaları ve televizyon monitörleri olan kocaman, konforlu bir bekleme salonunda oturmaya davet edilirsiniz. Buradaki milyonlarca ışıl ışıl mavi-yeşil ekranda, dünyanın gidişatını izlersiniz. Taktığınız kulaklıklarla sesi istediğiniz gibi ayarlayabilirsiniz. İstediğiniz bir olayı izleyebilmek için uzaktan kumandayla semavi kameraların açısını değiştirebilirsiniz.

Dünya üstündeki yaşamın parçası olmaktan çıksanız da, onun gelişimini takip edebilirsiniz.

Bu işin sıkıcı bir hal alabileceğini düşünüyorsanız, yanılıyorsunuz. Aksine son derece baştan çıkarıcıdır. Büyüleyicidir. Zamanla iyi bir izlemenin nasıl yapılması gerektiğini öğrenirsiniz. Soyunuzu devam ettirenlerin akıbetine esir olursunuz. Onlarca enteresan ayrıntıyı gözetim altında tutmak istersiniz. Bir kere izlemeye oturdunuz mu, monitörler tüm dikkatiniz üzerinde hakimiyet kurarlar.

Teoride izlemek istediğiniz şeyi kendiniz seçersiniz; bekar insanların kendi dairelerindeki özel hayatları, sabotajcıların yaptığı planların gidişatı, savaş alanlarındaki gelişmelerin ayrıntıları...

Ancak tüm bunların yerine herkes tek bir şeyi izler: dünyada kendinden geriye kalan kanıtları, ölümünün geride bıraktığı dalgalanmaları. Örneğin, kendi kurduğunuz, ya da yönettiğiniz bir organizasyonun başarısını takip edersiniz. Mahallenizdeki dini gruplara bağışladığınız kitapları okuyarak size minnet duyan insanları izlersiniz. Kendi ellerinizde ektiğiniz ağaca tırmanan pembe ayakkabılı, ele avuca sığmaz kızı seyredersiniz. Bunlar sizin dünyadaki parmak uçlarınızdır, kendiniz oradan göçmüş olsanız da, bıraktığınız iz durmaktadır. Üstelik siz de o izi takip edebilirsiniz.

Bir süre sonra rahata iyice alışırsınız çünkü öyküler uzun zaman dilimlerine yayılmıştır. Canınız isterse torununuzu, isterseniz de parktaki bir bankta derin düşüncelere dalmış, arada bir notlar alan bir oyun yazarını gösteren ekranı seçersiniz. Başarısını takip edebilmek için yazarı yıllarca izleyebilirsiniz. Bu arada garsonlar sandviç ve kahve tepsileriyle etrafınızda dolanırlar ve siz oturduğunuz yeri yalnızca geceleri uyumak için terk edersiniz. Sabah geri döndüğünüzde güvenlikli giriş kapısında kartınızı makineden geçirir, gidip kendinize güzel bir yer seçersiniz.

Ancak şöyle bir sorun vardır: herkesin kart üyeliği farklı zamanlarda son bulur ve üyeliğin bitmesi de videolu salona girişin sona ereceği anlamına gelir. Üyelikten çıkarılanlar binanın dışında toplaşır, söylene söylene yerdeki taşları tekmelerler. *Bizim neyimiz eksik ki? derler. Neden onlar seyrederken, biz dışarı atılıyoruz?*

Onlar da yaptıkları katkıların dünyanın gidişatını nasıl etkilediğini öğrenmek, torunlarını büyürken izlemek, aile isimlerinin geleceğe gururla uzanışını takip etmek istemektedirler. İstedikleri olmayınca kederlenir, birbirleriyle dertleşirler.

Ne var ki hikayenin aslından bihaberdirler. Dışarıda kalınca, kurdukları organizasyonun üyelerini kaybettiğini görmemiş olurlar. En sevdikleri insanların kanserden eriyip gidişini izlememiş olurlar. Heveskâr oyun yazarının hiçbir yere varamayışını, arabayla hastaneye gitmeye çalışırken kaza geçirip yol kenarında son nefesini yapayalnız verişini izlemek zorunda kalmazlar. Toplumsal geleneklerin sapışını, büyük-büyük-büyük torunlarının din değiştirişini, soylarının yavaş yavaş yok oluşunu görmemiş olurlar. Musa, İsa ve Muhammed inananlarının zamanla Osiris, Zeus ve Thor inananlarına benzer bir akıbete varışını izlemek zorunda kalmazlar.

Tüm bunlar olurken onlar taşları tekmelemeyi, durumu protesto etmeyi sürdürürler. Gelecekten yalıtılarak kendilerine büyük bir iyilik yapıldığını anlamazlar, oysa günahkarlar o geleceğin her bir ânını mavi-yeşil ekranlardan izlemek üzere lanetlenmişlerdir.

Teşvik

Günümüzde geliştirilmiş olan tüm çıkarımsal becerilere karşın, kendi ölümümüzü hayal etmek imkansızdır. Bunun nedeni kavrayıştan yoksun olmamız değil, ölüm kavramının uydurulmuş olmasıdır. Öyle bir şey yoktur aslında. Bunu bir noktada, örneğin ağır bir trafik kazası gibi sonunuz olacağına inandığınız bir duruma düştüğünüzde, net bir şekilde anlarsınız. Canınızın yanmadığını anlayınca çok şaşırırsınız. Etrafınızdaki tanıklar kahkahalarla güler, ayağa kalkmanıza ve üstünüzdeki camları temizlemenize yardım ederler. Sonra da size durumu açıklamaya çalışırlar.

İşin aslı etrafınızdaki insanlar Aktördür. Başkalarıyla etkileşimlerinizin neredeyse tamamı onların bakış açısından yazılmıştır. Sizin “ölüm sonrası yaşam" diye adlandırdığınız şey, aslında oyuna girişinizdir.

Bu bilgilendirme ânının sizin için zor olacağının farkındayız. Araba enkazının arasında ayağa kalkarken kendi kendinize şöyle düşüneceksiniz, *"Tanrı aşkına, ya sevgilim? İlişkimiz ne üstüne kuruluydu? Geceleri fısıldanan tüm o sözler birer kurgu muydu? Provası yapılmış replikler miydi? Peki ya arkadaşlarım? Onlar da mı Aktördü? Annemle babam? Rol mü yapıyorlardı?"*

Karamsarlığa kapılmayın. Durum sandığınız kadar fena değil. Eğer herkesin Aktör olduğunu, bir tek sizin oyun dışı kaldığınızı düşünüyorsanız, yanılıyorsunuz. İnsanların yaklaşık yarısı Aktördür. Geriye kalanlar ise birkaç dakika öncesine dek sizin gibi Yararlanıcılardır. Dolayısıyla sevgilinizin de sizinle aynı saflık gemisinde gidiyor olma ihtimali mevcuttur. Şimdi de ilişkide herhangi bir değişiklik hissetmemesi için ona Aktörlük yapmak sizin sorumluluğunuzdur. Tıpkı aldattığı halde normal davranmaya çalışan bir eşe dönüşürsünüz. Ayrıca başka Yararlanıcılar için de Aktörlük yapmanız gerekebilir: patronunuz, taksi şoförünüz, garsonunuz.

Bir Aktör olarak arka tarafı görme fırsatını elde edersiniz. Bir Yararlanıcı ile yaptığınız sohbeti bitirip de odadan çıktığınızda kendinizi bir sahne arkası bekleme alanında bulursunuz. Burada tahta plakalar, tamamlanmamış duvarların sırtlarına destek vererek onları ayakta tutmaktadır. Yine burada kanapeler vardır ve yiyecek makinelerinden atıştırmalık alabilirsiniz. Sıranızın yeniden gelmesini beklerken diğer Aktörlerle havadan sudan sohbet edersiniz. Bir sonraki sahneniz söz gelimi 12.53'te, görünüşe göre metroda birisiyle tesadüfi karşılaşma şeklinde olacaktır.

Her sahneye çıkışınızdan önce size bir not kartının üstüne yazılı bir metin verilir. Talimatlar genellikle hayli muğlaktır. Örneğin, Yararlanıcıya rastladığınızda şaşırmış numarası yapmanız söylenebilir.

Ayrıca kısa süre önce bir köpek almışsınız, ya da iş yükünüz çok fazlaymış gibi bir numara yapmanız da istenebilir. Talimatlar kimi zaman da oldukça titiz verilir: sohbetin bir noktasında yeni bir kitabın isminden söz edecek ya da ortak bir arkaşının adını söyleyeceksiniz. Büyük olasılıkla hafta boyunca diğer Aktörlere de benzeri görevler verilir ve bu sayede Yararlanıcı yeni bir fikre, ya da buluşmaya doğru yönlendirilir.

Böylece elinize gelen metni ezberlersiniz ve kapıdan tekrar geçip dışarı çıktığınızda kendinizi olmanız gereken yerde, bir restoranın lavabosunda, arkadaşınızın sizi beklediği bir müzenin hediyelik eşya dükkanında, ya da belki başka bir Aktörle kolkola görüleceğiniz kalabalık bir kaldırımda bulursunuz. Yararlanıcılar için tüm kapıların arka tarafı, onlar içeri girmeden hemen önce yapılır. Aktörler içinse dünyanın tüm kapıları bekleme odasına açılan portallardır. Yönetmenlerin dünyayı dinamik olarak nasıl ve hangi amaçla kurguladıklarını bilemeyiz. Bize yalnızca buradaki zorunlu Aktörlük görevimizin bir noktada sona ereceği ve ardından daha iyi bir yere gideceğimiz söylenir.

Siz Yararlanıcılara karşı devam ettirilen bu yalanı sürdürmek istemediğinize karar verebilirsiniz. Yönetmenlerin dahili mikrofonlarına doğru bağırarak, bu aldatıcı oyuna alet olmayacağınızı söyleyebilirsiniz. Çok tipik bir tepkidir bu. Ne

var ki kısa sürede yumuşar, rolünüzü içtenlikle oynamayı sürdürürsünüz. Yönetmenler hakkında pek bir şey bilmeyiz.

Tek bildiğimiz bize yapmak istemediğimiz bir şeyi yaptıracak kadar akıllı olduklarıdır.

Peki rolümüzü neden böyle içtenlikle oynarız? Neden grev yapmaz, gerçeği açık etmeyiz? Bu konudaki etkenlerden biri, sevgilinizde gördüğünüz samimiyettir: onun beklenmedik duygusal tepkilere dayalı yaşamı, şansa ve doğallığa olan canı gönülden inancıdır. Onun gözlerindeki muhteşem içtenliğin bir kölesi, onun olasılıklar dünyası ile olan bağısınızdır siz.

Oysa gerçekte rolünüzü böylesine inandırıcı oynamanızın daha derinlerde yatan bir nedeni vardır. İyi rol yaptığınız takdirde, rol yapma işinden daha çabuk ayrılabilirsiniz. En iyi davranışı sergileyenler bilmezlikle ödüllendilir, henüz oyuna katılmamış bir Yararlanıcı olarak yeniden dünyaya gelirler. İsterseniz gizli görevinizi tamamen ifşa edebilirsiniz ama Yönetmenler bunu yapmayacağınızdan emindir; nihayetinde yeniden döneceğiniz bu yalanı korumak uğruna, ihanetin en büyüğünü sergileyeceğinizi gayet iyi bilirler.

Ölüm Anahtarı

Ölümden sonra yaşam yok ama bizim bir versiyonumuz yine de yaşamayı sürdürecek.

Bilgisayar çağının başlangıcında insanlar akıllarında tuttukları parolalarla öldüler ve kimse onların dosyalarına giriş yapamadı. Bu dosyalara erişim ihiyacı kritik bir düzeye varınca şirketler durma noktasına geldi. İşte programcılar ölüm anahtarını o zaman icat ettiler.

Bilgisayar, ölüm anahtarını kullanarak yaşadığınızdan emin olmak için haftada bir size parolanızı soruyordu. Belli bir süre parola girmediğiniz takdirde bilgisayar öldüğünüze hükmeder ve parolanız otomatik olarak ikinci şahıslara gönderiliyordu. İnsanlar zamanla ölüm anahtarlarını İsviçre'deki banka hesap numaralarını varislerine bildirmek, bir tartışmanın son sözünü söyleyen kişi olmak ve yaşarken söylenemeyecek bazı sırları itiraf etmek için kullanmaya başladılar.

Çok geçmeden ölüm anahtarlarının elektronik ortam üzerinden veda etme yolunda iyi bir fırsat sunduğu görüldü. Bunun üzerine insanlar bilgisayarlarını parola göndermek yerine ölümlerini dostlarına duyuran e-postalar gönderecek şekilde programlamaya başladılar. Bu e-postalar "Görünüşe bakılırsa ben öldüm," diye başlıyorlardı. "Bu fırsattan istifade size hep dile getirmek istediğim şeyleri ileteceğim..."

Bir süre sonra insanlar mesajları gelecekteki bir tarihte gönderilmek üzere programlayabileceklerini fark ettiler: "87. doğum günün kutlu olsun. Ölümümden bu yana yirmi iki yıl geçti. Umarım senin hayatın mutluluk içinde devam ediyordur."

Zamanla ölüm anahtarlarının kullanım sınırları iyice zorlanmaya başladı. E-postayla ölümlerini itiraf etmek yerine insanlar hiç ölmemiş gibi davranmaya

başladılar. Gelen mesajları zekice analiz eden otomatik cevaplandırıcı algoritmalar kullanan ölüm anahtarları, davetleri özür dileyerek geri çeviren mazeretler üretmeye, belli bir olay için tebrik iletisi göndermeye ve birini yakında görmeyi dört gözle beklediğinizi ifade etmeye başladılar.

Bugün ise hiç ölmemişsiniz numarası yapan ölüm anahtarlarını geliştirme işi bir sanata dönüştü. Ölüm anahtarları arada bir faks gönderme, banka hesapları arasında aktarım yapma ya da son çıkan bir romanı internet üzerinden satın alma amacıyla programlanabiliyor. En gelişkinleri, yaşanan ortak maceralardan dem vuruyor, hoş bir kaçamakla ilgili anıları yad ediyor, fıkra anlatıyor, geçmişteki başarılarla böbürleniyor ve binbir tecrübenin hatırasını dile getiriyorlar.

Ölüm anahtarları böyle böyle ölümlülüğe ilişkin kozmik birer şakaya dönüştüler. İnsan ölümü durduramasa da, en azından onun içkisine tükürebileceğini keşfetti.

Tüm bunlar mezarın sessizliğine karşı eğlenceli bir devrim olarak başladı. Ne var ki yaşamayı sürdüren bizler için sorun, kimin ölüp kimin yaşadığını belirlemenin giderek güçleşmesiydi. Bilgisayarlar durmaksızın çalışarak ölülerin sosyal temaslarını sürdürdüler. Onlar şimdi selamlar gönderiyor, baş sağlığı diliyor, davetiye yolluyor, flört ediyor, mazeret bildiriyor, havadan sudan konuşuyor, espri yapıyorlar... kısacası birbirini iyi tanıyan insanlar arasındaki adetleri yerine getiriyorlar.

Artık toplumumuzun nereye gittiği gayet açık. İnsanların çoğu öldü, bizlerse geriye kalan bir avuç kişiden bazılarıyız. Biz de öldüğümüzde yine ölüm anahtarlarımız devreye girecek ve ardımızda kimsenin okumayacağı karmaşık bir iletiler ağından başka hiçbir şey kalmayacak: sessiz bir gezegenin yörüngesinde dönen sessiz uyduların altında gidip gelen e-postalardan ibaret bir toplum.

Dolayısıyla bizim için olmasa da, aramızda geçenler için bir ölüm sonrası yaşam mevcut. Günün birinde uzaylı bir medeniyet dünyaya indiğinde insanın nasıl bir şey olduğunu kolayca anlayacak çünkü bizden geriye bir ilişkiler ağı kalmış olacak; kim kimi sevdi, kimler rekabet etti, kim aldattı, kimler yolculukta

ve yemekte birlikte güldü eğlendi. Her insanın patronları, kardeşleri ve sevgilileriyle bağları elektronik iletilere kazınmış durumda. Ölüm anahtarları toplumun simülasyonunu öyle güzel yapıyorlar ki toplumsal ağın tamamı yeniden yapılandırılabilir nitelikte olacak.

Gezegenimizin anıları sıfırlar ve birler formatında yaşamlarını sürdürecek.

Bu durum bize aramızda yapılmış esprileri anımsama, söylenmemiş hoş bir sözü söyleme fırsatını yakalama ve artık yaşanamayacak olan keyifli dünyevi tecrübeleri anlatan öyküleri yad etme fırsatını ebediyen sunacak. Anıların artık kendi hayatları olacak: kimse onları unutmayacak ya da anlatmaktan sıkılmayacak. Bizler bu düzenden hayli memnun kalacağız çünkü muhtemelen ölüm sonrası yaşamda yapacağımız şey de, varlığımızın en parlak günlerini anımsamak.

Bir Daha

Ölüm sonrası yaşam kavramı hayli eski olsa da, onun tam anlamıyla uygulamaya konulması ancak son yüzyıl içinde gerçekleşti. Ölüm sonrası yaşam bundan önce de vardı ama şimdikiyle kıyaslanacak gibi değildi.

Bunu anlayabilmeniz için öncelikle Yaratıcılarınızın yaratılış konusunda yetenekli olduklarının ama eskiden farz ettiğimiz gibi eylemlerimizin gözlemi ya da değerlendirilmesinde rol almadıklarının farkına varmalısınız. Yaratıcılar hayatımızın gidişatı içinde hiçbir ayrıntıyı izlemezler. Bu onların umurunda bile değildir. Ancak daha sonra, yani en iyi oldukları şeyi yapma fırsatını bulduklarında yeniden umursamaya başlarlar: yaratma. Bu ikinci aşamada Yeniden Yaratıcılar diye adlandırılırlar ve amaçları yaşamınıza dair mevcut tüm kayıtları bulmak ve yaşadığınız tüm günleri yeniden oluşturarak sizin bir simülasyonunuzu yaratmaktır. Geride bıraktığınız delil birikiminden yola çıkarak sizin iyi bir benzerinizi yaratma işini bir meydan okuma olarak görürler.

İşe doğum, evlilik ve ölüm kayıtlarınızı tespit etmekle başlarlar. Çoğu insan için ölüm sonrası yaşam yalnızca birkaç yüzyıl önce, kayıt tutmanın başlamasıyla birlikte başlamıştır. Ardından telefon şirketi kayıtlarını ele alır, yaptığınız her görüşmeyi ve görüştüğünüz her insanı belirlerler. Kredi kartıyla yapılan her satın alım ortaya çıkarılır ve zaman, yer, satın alınan ürün açısından analizi yapılır. Yeniden Yaratıcılar yer aldığınız her bir video kaydının, her bir karesini analiz ederler: bir kafede kahve alırken, para çekmek için bir ATM'nin önündeki kuyrukta beklerken, diplomanızı alırken, farkında olmadan başkalarının çektiği aile videolarının arka planında yürürken, basketbol maçı sırasında tribünde sosis yerken göründüğünüz videolar...

Onlar bilgi sanatçılardır ve her bir verisel nokta, giderek beliren portrenize biraz daha pigment katar. Her ayrıntının kaynağı, güvenirliğine göre

derecelendirilir ve diğer veri noktalarıyla karşılaştırılarak tutarlılığı kontrol edilir. Bu şekilde milyonlarca bilgi toplanır. Söz konusu bilgiler öyle zengin ve birbiriyle öyle bağlanıtılı yapıdadır ki, siz içinden sıyrılıp çıktığınızda bile, şeklinizi muhafaza eden bir kabuk gibidirler.

Yeniden Yaratıcılar okul kayıtlarından hayatınızın belli bir ânında ne kadar bilgi sahibi olduğunuzu yaklaşık bir oranla çıkarırlar. Bu bilgi, geçmişe ait ayrıntılı kayıtlarla titiz bir biçimde birleştirilir. Her gün etrafınızda görmüş olabileceğiniz şeyler yeniden yaratılır ve aldığınız gazeteler incelenerek sizi etkilemiş olan dünya olayları modellenir.

Yeniden Yaratıcılar bu veriler ormanının derinlerinden çeşitli ilişkilerinizin tam tarihini, ne zaman başlayıp ne zaman bittiğini ve birbirleriyle çakışıp çakışmadığını bulup çıkarırlar. Yeniden Yaratıcılar doldurduğunuz her bir forma, internette yazdığınız her bir kelimeye, başkalarından aldığınız her bir postaya bakarlar ve insanların size neden teşekkür ettiğini, kimin sizi azarladığını, sevgililerinizin ne tür tavsiyeler aldığını, dostlarınızın ne tür iyilikler istediğini, hangi e-posta listelerinde yer aldığınızı, vergi iadelerinizi belirleyerek sizi çözerler.

Önceki nesiller, ölüm sonrası yaşama uyandıklarında sadece bir simülasyon olduklarını hemen anlarlardı çünkü ayrıntılar hayli yetersiz olurdu. İçlerindeki boşluk hissi genellikle eski benliklerinin ucuz bir reprodüksiyonu olduklarını hissetmelerini sağlardı. Ancak bugünün zengin verileriyle Yeniden Yaratıcılar sizi öylesine kusursuz bir şekilde yeniden yapılandırabiliyor ki, ölüm sonrası yaşamınız orijinalinin kusursuz bir kopyası oluyor. Her şey size öyle gerçekçi geliyor ki ölüm sonrası yaşamda tüm bunları önceden yaşayıp yaşamadığınızı nadiren sorguluyor, elinize bir kitap aldığınızda bunu ilk defa mı yaptığınızı yoksa uzak bir mazinin tekrarını mı yaşadığınızı düşündüren 'dejavu' duygusunu çok ender tadıyorsunuz.

Prizma

Tanrı başlangıçta her insanın ölüm sonrası yaşama katılmasını istediğine karar verdi. Ne var ki plan tüm ayrıntılarıyla düşünülmemişti ve Tanrı çok geçmeden yaş konusunda bazı karmaşıklıklarla karşı karşıya kaldı. İnsan, ölüm sonrası yaşamda kaç yaşında olmalıydı? Örneğin, şu nine öldüğü yaşta mı, yoksa torunu yerine ilk âşığının gözüne aşina gelecek genç bir yaşta mı olmalıydı? Tanrı en sonunda insanları, güzellik ve canlılıklarının büyük ölçüde solduğu yaşam sonundaki yaşlarında tutmanın haksızlık olacağına karar verdi. Her insanın genç bir yetişkin olarak yaşamasına izin vermek uygulanabilir bir çözüm değildi çünkü ölüm sonrası yaşam hızla dejenere olarak ölçüsüz cinsel arayışlara yol verecekti. Orta yaşlardaysa insanlar yalnızca çocukları ve ev kredileri hakkında konuşur, ahiret sohbetlerini sıkıcı hale getirirlerdi.

Tanrı en sonunda, ışığın prizmayla ayrışmasını izlerken dahiyane bir çözüm buldu. Artık buraya geldiğinizde olası her yaştaki çoklu benliklerinize ayrılırsınız. Önceden tek bir birey olarak var olan siz, artık aynı anda tüm yaşlarınızdasınızdır. Size ait bu parçalar hiç yaşlanmaz, ebediyen oldukları gibi kalırlar. Söz konusu 'sizler' artık zamanı aşmışsınızdır.

Buna alışmak biraz vakit alır. Farklı yaşınızdaki sizler, tıpkı dünyada yaşayan farklı insanlar gibi bakkalda birbirinize rastlayabilirsiniz. Yetmiş altı yaşındaki kendiniz, sevdiği bir koya gezmeye gidip orada on iki yaşınızdaki kendinizle karşılaşabilir. Yirmi sekiz yaşındaki kendiniz bir restoranda sevgilisinden ayrılabilir ve o sırada, otuz beş yaşındaki kendinizin aynı yeri görmeye geldiğini, boş sandalyenin tepesinde asılı duran pişmanlık havasını soluduğunu fark edebilir.

Genelde farklı sizler, birbirini görmekten mutlu olurlar çünkü aynı isim ve ortak bir geçmişe sahiptirler. Ancak farklı sizler, kendinize karşı başkalarından

daha eleştirel yaklaşırlar ve her bir 'siz', sizi rahatsız eden alışkanlıklarınızı çabucak fark eder.

Ölüm sonrası yaşamın bir gerçeğidir bu: farklı yaşlarınıza ayrışmanızın ardından farklı sizlerin birbirinden uzaklaştığını görürseniz hiç şaşırmayın.

Örneğin, sekiz yaşınızdaki sizin otuz iki veya altmış dört yaşınızdaki sizle beklenenden daha az ortak yönü olduğu ortaya çıkabilir. On sekiz yaşındaki siz, diğer onsekiz yaşındaki kişilerle, yetmiş üç yaşındaki size kıyasla daha fazla ortak yön bulabilir. Yetmiş üç yaşındaki siz, bundan en ufak bir rahatsızlık duymadığı gibi, aynı nesilden başka insanlarla anlamlı sohbetlere girme peşindedir. İsim dışında farklı sizlerin ortak pek bir yanı yoktur.

Ama ümidinizi yitirmeyin: Ortak özgeçmişin -ebeveyn, doğum yeri, memleket, okul yılları, ilk öpücük- manyetik, nostaljik bir çekimi vardır. Bu nedenle de farklı sizler, arada bir, aile toplantısı misali biraraya gelir, tüm yaşlarınızı aynı odaya toplarlar. Bu toplantılarda orta yaştaki sizler, genç sizlerin yanağını neşeyle sıkar, ergenlik çağındaki sizlerse yaşlı sizlerin öykü ve nasihatlerini kibarca dinlerler.

Yine bu toplantılar, insanın içini burkarcasına, ortak bir arayışın peşindeki bireyleri gözler önüne serer. Bireyler isminizden birleştirici bir öge olarak medet umsalar da sonunda dünya üstünde kullanılan ismin; sırayla farklı kimliklere doğru ilerleyen 'siz'in, aslında farklı ağaçlardan gelme bir öbek dal olduğunuzu anlarlar. Yerküre üstünde var olan bileşik kimliğin giriftliğini şaşkınlık içinde kavrarlar. Tüyleri ürpererek dünyevi 'siz'in tamamen yitip gittiğini, ölüm sonrası yaşamda muhafaza edilmediğini düşünürler. Siz denen şeyin, o yaşların tümü ve hiçbiri olduğunu itiraf ederler.

Adlandırılamayan

Savaş sona erince askerler yol ayrımına geldiğinde müfrezenin dağılışı, insanda birinin ölümünün uyandırdığı duyguların aynısını tetikler; savaşın nihai kansız ölümüdür bu. Aynı ruh hali son perde indikten sonra aktörlere de musallat olur. Aylarca birlikte çalışmalarının ardından, kendilerinden daha yüce olan bir şey ölmüştür sanki. Bir dükkan son gününde kapılarını kaparken veya bir kongre son oturumunu tamamlayıp katılımcıları kendilerinden büyük bir şeyin parçası oldukları hissiyle rehavet içinde uzaklaşırken, insanın içinde bir türlü adlandırılmayan bir şeyin kendine ait bir yaşama sahip olduğu hissi belirir.

Bu anlamda ölüm yalnız insanlar için değil, var olan her şey için geçerlidir.

Sonunda anlaşılır ki yaşamı olan her şeyin, ölüm sonrası yaşamı da vardır. Müfrezeler, oyunlar, dükkanlar ve kongreler sona ermez, yalnızca farklı bir boyuta göçerler. Bunlar yaratılan ve bir süreliğine var olan şeylerdir ve kozmik yasalar gereği, farklı bir âlemde varlıklarını sürdürürler.

Aralarındaki etkileşimi hayal etmek bizim için zor olsa da, onlar hep birlikte keyifli bir ahiretin tadını çıkarır, birbirlerine maceralarını anlatırlar.

Güzel günleri anarak güler ve sık sık da insanlar gibi hayatın kısalığına hüzünlenirler. Onları meydana getiren insanlarsa öykülere dahil değildir. Gerçekte siz onları ne kadar az anlıyorsanız, onlar da sizi o kadar az anlarlar, hatta çoğu zaman varlığınızdan haberleri bile yoktur.

Bu organizasyonların, kendilerini oluşturan insanlar olmaksızın yaşamlarını sürdürmeleri size esrarengiz gelebilir. Ancak olayın ardında yatan ilke gayet basittir: ölüm sonrası yaşam ruhlardan meydana gelir. Ne de olsa kimse ahirete böbreğini, karaciğerini ve kalbini taşımaz. Aksine insan kendini oluşturan parçalardan bağımsızlık kazanır.

Bu kozmik düzenin sonuçlarından biri size çok şaşırtıcı gelebilir: öldüğünüz zaman sizi meydana getiren atomların her biri yas tutar. Yıllar yılı deri parçacıkları veya dalak toplulukları biçiminde birbirlerine tutunurlar. Ölümünüzle birlikte ölmezler. Sadece yolları ayrılır, farklı yönlere giderler ve birlikte paylaştıkları özel zamanların yasını tutarlar. Bir zamanlar kendilerinden yüce, kendine ait bir yaşamı olan ama bir türlü adlandırmadıkları bir şeyin parçası oldukları hissini ise içlerinden atamazlar.

Panteon

Bir tane değil pek çok Tanrı var. Her biri ayrı bir alana hükmeder. Kadim medeniyetlerin tahmin ettikleri gibi tanrılar savaş, aşk ve bilgelik kategorileri üzerinde hakimiyet kurmazlar. Ayrımlar çok daha İnceliklidir. Bir tanrı kromdan yapılma nesneler üstünde denetim sahibidir. Bir diğeri bayraklar. Bir başkası bakteriler. Telefonlar tanrısı, sakızlar tanrısı, kaşıklar tanrısı: bunlar tanrısal bürokrasinin sonsuz derecede geniş ekibi içindeki oyunculardır.

Tartışmalı hakimiyet alanları daima mevcuttur. Dünyanın gelişigüzel gidişatını belirleyen şey de bu başlıca yönetimler arası etkileşimdir: ilginç olan her şey hakimiyet bölgeleri arasında gerçekleşir.

Dolayısıyla ilahi amaçlılığın olduğunu bilmek sizi memnun edebilir belki ama tanrılardan hiçbirinin aralarında anlaşamadıklarını bilmek moralinizi bozabilir. Öyle çok sayıda tanrı vardır ki, bir hıçkırık kadar kısa süreler dışında herhangi bir sonucun tadını çıkarmaları mümkün değildir.

Tıpkı Yunanlıların sandığı gibi tanrılar arasında acımasız bir rekabet vardır. Ortaya konan şey küçük olduğundan, kıskançlık dolu çekişmelerinin sonu gelmez; tanrılar büyük ve kudretli değildirler ve kendileri de bunu bilir. Dolayısıyla gelişigüzel yeteneklerini ve oyundaki ellerinin zayıflığını göz önüne alarak, öne çıkabilmek ve seslerini duyurabilmek için ellerinden geleni yaparlar. Kendilerini yabancılarla temas denizinin ortasına düşmüş, haset dolu bir rekabet ağının içinde ilerlemeye çalışır halde bulurlar. Pek çoğu anlamlı bir düzeyde işbirliği kurabildikleri takdirde olağanüstü bir şeylerin olabileceğini düşünür ama yine de hedeflerinin kişiselliğe dayalı tabiatı yüzünden kendi yollarına taş koyarlar.

Son zamanlarda ortaya atılan bir görüşe göre, tanrıların bizi yok etmemelerinin ardındaki tek neden, aralarında koordinasyon sağlama

konusundaki bu kifayetsizlikleridir. Ancak işin aslı şu ki onlar bize fazlasıyla düşkünler ve korunabilmemiz için olabildiğince çaba sarfediyorlar. Kendi mücadelelerinden bunaldıkları zamanlarda oturup sıkışan bir trafiği seyrediyorlar. Şoförlük yapan her insanın, yanı başındaki kişilerden cam ve çelikle izole edilmiş halde, kentteki kendine ait o özel mekana doğru gidişini izliyorlar. Kimileri koca kalabalığın içinden tek bir dostuyla iletişim kurabilmek için cep telefonuna sarılıyor. Direksiyonun ötesine doğru bakan her insan da içinde sevincin ve kederin yoğunluğunu hissediyor; dünyada onun sevinci ve kederi gibisi yokmuşçasına.

Yaratılan tüm varlıklar içinde tanrılar bize iltimas geçiyorlar çünkü dertlerini anlayabilecek bizden başka kimsecikler yok.

İtki

Tıpkı bir bilgisayar çipi için ölümden sonra yaşam olmadığı gibi, bizim için de yoktur: ne de olsa biz de çiple aynı şeyiz. İnsanlar devasa ve görünmez bir yazılım programını işleten, birbirine ağlarla bağlanmış küçük donanım birimleri; üç kozmik Programcı'nın bir ürünüdür. Programcılar, devrelerden -bu durumda insanlardan- yapılma, mobil, kendi kendini iyileştirebilen ve büyük bant genişliğine sahip, esnek hesaplama substratlarını geliştirme konusunun uzmanlarıdır. İnsanlararası her temasla birlikte ağ, ölçülemeyecek kadar büyük hesaplar yapmaya başlar ve muazzam devrelerini anında yeniden şekillendirerek, farklı uzamsal ölçekteki varlıklar için hesaplar yapar.

İşin ilginç yanı, tüm işlemlerin bilinçlilik yüzeyimizin altında gerçekleşmesidir. Dolayısıyla bir daha yanınızdaki kişinin göz kapağı seyirirse, dikkatli olun. Normalde ikiniz de bunun farkına varmazsınız ama beyniniz bilinçaltında farkına varır. Tespit edilen seyirme, beyninizin gizli bölümlerinde bir dizi değişikliği tetikler: genler harekete geçer, proteinler yeşerir, sinapslar yeniden düzenlenir. Tüm bunlar şuurunuzun hayli gerisinde gerçekleşir, siz yalnızca içinde neler olup bittiğini bilmediğiniz bir beyin kutusunun taşıyıcısısınızdır. Ortaya çıkan sinirsel aktivite, anında feromon salgılamanıza neden olur. Feromon salgılama işlemi bilinç tarafından fark edilemese de yanınızda oturan genç kadının sinir sistemi üstünde bariz etkileri vardır. Dakikalar sonra kadın farkında olmadan sol ayağını bir kez yere vurur. Bu hareket, kadının karşısında oturan turistin beyni tarafından algılanır ve hesaplama işlemi böylece süregider.

Bu şekilde sinyaller devasa insan ağı boyunca akıllara durgunluk veren bir hızla taşınır ve hiçbirimiz mesajı ilettiğimizin farkına varmayız. Şapkanın altında kalan alnı kaşımak üzere parmağın bilinçsizce havaya kalkması, aniden tüylerin

diken diken olması, bir göz kırpmanın zamanlaması... tüm bunlar belli bilgiler içerir ve işlemi bir sonraki aşamaya taşırlar. İnsan ırkı, devreden devreye taşınan devasa bir sinyaller ağıdır; insan substratından ibaret dev bir sistem üstünde işleyen, ilahi öneme sahip bir hesaplama işlemidir.

Ne var ki programa küçücük, beklenmedik bir hata; Programcıların tasarlamadığı ve henüz sebebini de keşfetmediği algoritmik bir anomali sızmıştır: bilincimiz. Hayran olduğumuz, tiksindiğimiz, imrendiğimiz, katlanamadığımız, zevk aldığımız, arzuladığımız, peşinden gittiğimiz, hasretini çektiğimiz, özendiğimiz, özlem duyduğumuz her şey... tüm bunlar gezegene yönelik programın yanısıra, o programın kodlardan oluşan gür ormanı içinde gizlice işler. Aşk, beyninizin tasarımı sırasında belirlenmiş bir şey değildir. O artık yalnızca işletimsel döngülerden otlakçılık eden bir algoritmadır.

Biz hesaplamalardan ne kadar habersizsek, Programcılar da bizim bilinçli yaşamımızdan o kadar habersizler. Söz konusu problemin tespiti için fazlasıyla ayrıntılı ve karmaşık hesaplamalar gerekse de, aslında şimdiye dek kaynaklarda belli belirsiz bir akaç olduğunu anlamaları gerekirdi. Ancak Onlar bu durumu kurcalamaya hiç zahmet etmediler çünkü son derece heyecan uyandırıcı bir gidişat söz konusuydu: dünyada anlamadıkları bir şey olmuş, sistemin işlem gücü akıl almaz bir oranda artmıştı.

Programcılar bunu hayli esrarengiz buldular çünkü devreleri sıfır-büyüme ikamesine göre yapılandırmışlardı. İnsanın eninde sonunda tükeneceğini bildiklerinden onu vakti geldiğinde kendi kendini yeniden üretebilmesine yarayacak bir kilit mekanizmasıyla donatmışlardı. Ancak ne anomali içeren algoritmayı ne de algoritmanın devrelerde kazara derin bir yalnızlık, bir eş ihtiyacı, dram dolu bitmek bilmez destanlar ve icralar yaratacağını öngöremediler. Ortaya çıkan aşk yapma eylemi, sistemin boyutlarını muazzam ölçüde geliştirdi ve onu kısa sürede binlerce devreden, milyarlarca devreye yükseltti. Programcıların anlama kapasitesinin ötesinde yatan bazı nedenlerden dolayı devreler kendilerini canlı tutabilmek, kilitleri açabilmek adına işi kahramanlık boyutuna vardırdılar. Programcıların tüm gezegenleri içinde

bizimkisi, süperişlemci altın çocuk; anlaşılamayan bir nedenden dolayı galaksiyi aydınlatmaya yetecek kadar güçlü enerji sağlayan bir dünya oluverdi.

Kuantum

Burada, ölüm sonrası yaşamda, her şey olası tüm hallerinde, hatta birbirinden bağımsız tüm hallerinde, aynı anda var olur. Bu durum, bir seçim yapmanın diğer tüm seçimleri ortadan kaldırdığı dünyevi yaşamınızdan sonra sizde büyük bir şok yaratır. Dünyada birinin sevgilisi olduğunuzda, diğerlerinin sevgilisi olamazsınız, bir kapıyı seçtiğinizde, diğerleri sizin için anlamını yitirir.

Ne var ki ölüm sonrası yaşamda aynı anda tüm olasılıklardan yararlanabilir, birbirine paralel çoklu hayatlar sürdürebilirsiniz. Kendinizi aynı anda hem yemek yerken, hem de yemezken bulabilirsiniz. Aynı anda hem bovling oynar, hem de oynamazsınız. Ata binersiniz ama atın yakınında bile değilsinizdir.

Kadifemsi mavi bir melek tüy gibi yere inerek ölüm sonrası yaşamınızla nasıl baş ettiğinizi kontrole gelir.

"Tüm bunlar zavallı insan beyni için çok karmaşık" diye itirafta bulunursunuz ona.

Melek çenesini ovuşturur. "Belki daha basit bir şey deneyerek seni buna alıştırabiliriz. Örneğin, gündelik bir iş," der.

Hemencecik, aynı anda pek çok çelişki barındıran bir iş yaşamının içinde buluverirsiniz kendinizi.

Eş zamanlı olarak birkaç mesleği götürmektesinizdir. Bunlar gençken aklınızdan geçen mesleklerdir. Aynı anda hem roketinizin uzaya fırlatılışı için geri sayım yapmakta, hem de jüri karşısında müvekkilinizi savunmaktasınızdır. Yine aynı anlarda safra kesesi ameliyatı için ellerinizi yıkamakta ve New Mexico otoyolunda tırınızı sürmektesinizdir. Zaman ve mekan kısıtları uçup gitmiştir.

"Bu kadar iş çok fazla," dersiniz, meleğe.

"O zaman daha basit bir durumla ısındıralım seni," der, melek. "Kapalı bir odada, sevgilinle tek başına olmak ister misin?"

Ve sonra buradasınızdır. Aynı anda sevgilinizle hem sohbet edip hem başka şey düşünürsünüz; o kendini size hem verir, hem de vermez; siz onu hem nahoş bulur hem de derin bir sevgiyle seversiniz; o size tapar ama başkasıyla olmadığı için neler kaçırıyor olabileceğini düşünmeden edemez.

"Eline sağlık," dersiniz, meleğe, "işte buna son derece aşinayım."

Tasarruf

Büyük Patlama konusunda yaptığımız çıkarım neredeyse tamamen yanlış. Evrenin yaratılışı Büyük Patlama ile değil, tek bir kuarkın olaysız, rastlantısal, sessiz biçimde üretilmesiyle oluştu.

Milyonlarca yıl hiçbir şey olmadı. Parçacık tek başına, sükunet içinde süzülüp gitti. Nihayetinde aklına hareket etmek geldi. Tüm temel parçacıklar gibi kendisinin de zamanda gelişigüzel bir doğrultuda ilerlediğini fark etti. Bunun üzerine zamanın içinde ileri atladı ve geri dönüp baktığında uzay-zaman tuvalinde bir kalem darbesi yaratmış olduğunu fark etti.

Ardından aksi yönde, zamanda geri gitti ve bir kalem darbesi daha bıraktığını gördü.

Yalnız kuark, zaman içinde bir ileri bir geri gidip gelmeye başladı ve bir sanatçının tek başına anlam taşımayan kalem darbeleri misali, ancak belli bir süre sonra ortaya bir tablo çıkarmaya başladı.

Eğer içinizde, daha büyük bir bütünlükle bir bağınız olduğu yönünde bir his varsa, yanılıyorsunuz: daha küçük bir parçacıkla bağlıyız birbirimize. Bedeninizdeki her bir atom, zamanın içindeki aynı anda, farklı yerlerde olan aynı kuarktır. Küçük kuarkımız dört boyutlu çılgın bir fosfor tabancası gibi fırça darbeleriyle dünyanın resmini çizer: her bir ağacın üstündeki her bir yaprak, okyanuslardaki her bir mercan, her bir araba tekeri, rüzgarla birlikte uçan her kuş, dünyanın tüm kafalarındaki her bir saç teli, gördüğünüz her şey... kendi icadı olan uzay-zaman otoyolu üstünde hızla gidip gelen tek bir kuarkın tezahürüdür.

Kuark savaş, aşk ve sürgün destanları ile yazmaya başladı dünya tarihini. Hikayeler türettikçe ve olay örgüsünün organik gelişimine izin verdikçe, anlatım yeteneği de gelişti. Öyküleri giderek incelikli boyutlar kazandı. Öykü

kahramanları ahlaki açıdan karmaşık durumlarla uğraşmaya başladı, düşmanlar cazibe kazandı. Kuark ilham almak için yüzünü, uzay boşluğu içindeki kendi yalnızlık tarihine çevirdi: başını yastığına koymuş bir ergen, bir kafenin penceresinden dalgın dalgın dışarı bakan boşanmış bir kadın, reklamları izleyen bir emekli... tüm bunlar kuarkın sözlerinin elçileri oluverdi.

Yine de kuark yalnızlığa fazlaca saplanıp kalmadı. Aşk öyküleri ve seks sahnelerine bayıldığını fark etti. Karmaşık aşk öyküleri ağından yepyeni nesiller doğdu, uzay-zaman tuvalindaki taslaklar, karakterler açısından giderek zenginleşti. Kuark her öykünün mantıksal akışını sadakat ve dürüstlükle takip etti.

Sonra bizim fizikçilerimizce İnişe Geçiş Günü diye anılacak olan bir günün ikindi vaktinde kuark, bir aydınlanma yaşadı. Enerjisinin sınırlarına geldiğini fark etti. Öyküleri, kalem darbelerinin maksimum hızıyla dahi yetişemeyeceği kadar barok ve rokoko bir hal almıştı.

İşte dünyanın noksanlığa doğru sürüklenmeye başladığı ilk gün buydu. Kuark ancak enerji tasarrufu yaptığı sürece gösteriyi sürdürebileceği gerçeğini çaresizlik içinde kabullendi. Bunu da ancak biri tarafından gözlemlenen varlıkları resmettiği takdirde başarabileceğini anladı. Tasarruf programı dahilinde büyük çayırlar ve dağlar ancak orada bakacak biri olduğu zamanlarda resmedildi. Denizaltılar geçmedikçe su yüzeyinin aşağısındaki hiçbir şey resmedilmiyor, kaşifler yokken ormanlar ortadan kalkıyordu.

Bu tasarruf önlemleri siz doğmadan işleme konmuştu. Ne var ki şimdi işler kötülemeye yüz tuttu. Söz konusu enerji tasarruf programlarına rağmen kuarkın sınırları zorlanmaya devam ediyor. İnsanlık tarihinin yönsüzlüğü ve hızlı gelişimi karşısında kuarkımızın rezervleri tükenmeye başladı.

Kuark pek yakında hiç istemese de öykülemeyi daha fazla sürdüremeyeceği gerçeğine teslim olmak zorunda kalacak. Fizikçiler kendimizi dünyanın sonu fikrine duygusal olarak hazırlamamızı öneriyorlar. Ağaçların yaprakları giderek azalacak, kadınlar da erkekler de kelleşecek, hayvanlar daha az ayrıntıyla resmedilecek. İniş süreci devam ederken günün birinde bildiğiniz sokaklardan

birinin köşesini döndüğünüzde binaların yerinde olmadığını göreceksiniz. Hatta bir noktada yatak odanızın kaybolan duvarlarından öteye baktığınızda, sevgilinizin noksan resmedildiğini görme ihtimaliniz var.

Bu aslında sadece bir öngörü ama neyse ki fizikçiler hesaplarında küçük bir hata yaptılar. Bu denklemde eksik olan şey, kuarkın bizi böyle bir şeye izin vermeyecek kadar çok sevdiği gerçeği. O, yarattıklarını seviyor ve duvarların ötesini görmenin kalbimizi kıracağını gayet iyi biliyor.

Bu yüzden de biraz farklı bir plan yapmış durumda. Dünyayı uykudayken sonlandıracak. Kuarkın tüm varlıkları, oldukları yerde kıvrılıp yatacaklar. Sabah vakti takım elbiseleriyle işe gidenler direksiyonlarının başında uykuya dalacaklar. Otoyollar, lokomotifler ve metrolar hafifçe yavaşlayıp duracak. Ofis çalışanları yüksek binalarının yerlerinde, koridorlarında tatlı tatlı kıvrılıp yatacaklar. Dünya başkentlerinin meydanları sessizliğe bürünecek. Böcekler kar taneleri gibi yere dökülürken, çiftçiler buğday tarlalarında uykuya dalacaklar. Atlar dört nala giderken duracak, ayakta uyuklamaya başlayacaklar. Ağaçlardaki kara jaguarlar, dalların üstünde çenelerini pençelerine yaslayıp gözlerini yumacaklar. İşte dünya böyle sona erecek: patlamayla değil, bir esnemeyle. Uykulu ve hoşnut halimizle kapanan göz kapaklarımız, oyunun sonunda inen perde işlevini görecek.

Böylece kuarkın sevgili varlıkları, bundan sonra yaşanacaklara tanıklık etmemiş olacaklar. Bundan sonra dünya duracak, gezegen dağılacak. Kuark yavaşladıkça kalem darbeleri de giderek seyrekleşecek. Ta ki dünya, üstü çentiklerle dolu bir gravüre dönene dek. Uyuyan bedenler, öte yanları görünebilen şeffaf ağlara dönüşecek. Kalem darbeleri azaldıkça, asfalt otoyollar siyah çizgilerden ibaret seyrek dokunmuş dantellere benzeyecek. Otoyolların altında, yerkürenin öte tarafından başka bir şey kalmayacak. Yerküre tuvali, ana hatlardan ibaret belli belirsiz bir taslağa dönüşecek. Geri kalan kalem darbeleri de birer birer silinerek, evreni kusursuz bir siyahlığa doğru sürükleyecek.

En sonunda, gücü tükenmiş olan kuark, sonsuz boşluğun ortasında yavaşlayarak duracak.

Oracıkta durup bir nefeslenecek. Yeniden işe koyulacak kuvvet ve iyimserliği toplayana dek birkaç milyar yıl öylece bekleyecek. Dolayısıyla ölüm sonrası yaşam diye bir şey olmayacak ama uzun bir fasıla olacak. Hepimiz, çatlamayı bekleyen döllenmiş yumurta misali, parçacığın belleği içinde var olacağız.

Narcissus

Ölüm sonrasında dünya üstündeki amacımıza dair net bir yanıt alacağız: bilgi toplamak. Bizler bu gezegenin topraklarına, gelişkin mobil kameralar olarak gönderildik. Işığın dalgaboylarından biçim ve derinliği hesaplayarak yüksek çözünürlüklü görsel imgeler üretebilen gelişkin merceklerle donatıldık. Gözün kameraları, onları taşıyan bedenlere monte edildi. Dağları ölçüp tartabilen, mağaralara girip çıkabilen, ovaları aşabilen bedenler bunlar. Hava-basınç dalgalarını tespit edebilen kulaklarımız, sıcaklık ve doku verilerini toplayabilen duyarlı, geniş ciltlerimiz var. Beden denen bu mobil aygıtı bulutların üstüne, denizlerin altına, aya taşıyabilen analitik beyinler tasarlandı bizim için. Böylece her dağın tepesindeki her bir gözlemci, gezegen yüzeyi verilerine küçük bir katkıda bulunabiliyor.

Bizler buraya, kutsal kitapları bizim harita diye tanıdığımız şey olan Kartograflar tarafından bırakıldık. Amacımız yerküre yüzeyinin her bir santimetrekaresini ele almak. Gezegen üstünde gezindikçe, duyu organlarımıza veri vakumluyoruz ve tek var oluş nedenimiz de bu.

Öldüğümüz zaman bir sorgu odasında uyanacağız. Ömrümüz boyunca topladığımız veriler burada sisteme yüklenecek ve bizden önce ölenlerin verileriyle birleştirilecek. Kartograflar bu yöntemle gezegenin dinamik yüksek çözünürlüklü bir resmini elde edebilmek için milyarlarca bakış açısını biraraya getiriyorlar. Onlar tüm gezegeni içine alan bir harita elde etmek için en verimli yöntemin, hızla çoğalabilen ve kendini yerkürenin dört bir yanına taşıyabilen çok sayıda dayanıklı, küçük, mobil aygıt kullanmak olduğunu uzun zaman önce keşfettiler. Yüzeye olabildiğince yayılmamızı garantilemek için bizi yerinde duramayan, hasret çeken, şevkli ve doğurgan yapıda ürettiler.

Önceki mobil-kamera versiyonlarının aksine bizleri ayakta durabilecek, boynunu uzatabilecek, merceklerini gezegenin her bir ayrıntısına doğru çevirebilecek, meraklı olabilecek ve mobiliteyi arttırabilmek için kendi başına yeni fikirler üretebilecek şekilde tasarladılar. Bu tasarım özelliklerinin dehası, çığır açıcı nitelikteki çabalarımızın önceden belirlenmiş olmamasında yatıyordu. Binbir bölgeyi fethedebilmemiz için dinamik ve kestirilmesi güç stratejiler geliştirmemizi sağlayacak doğal seçilime tabi tutulduk. Kartograflar geniş bir alana yayılan kapsama sağlandığı sürece, kimin yaşayıp kimin öldüğüne aldırış etmiyorlar. Ayrıca tapınma ve ibadetten de rahatsız oluyorlar çünkü bunlar veri toplama işlemini yavaşlatıyor.

Ölümden sonra penceresiz, devasa bir yuvarlak odada uyandığımızda cennette, bulutlar arasında değil, derinlerde, yerküre merkezinde olduğumuzu anlamamız birkaç dakikamızı alabilir. Kartograflar bizden çok daha küçükler. Yerin altında yaşar ve ışıktan hiç haz etmezler. Biz onların yapabileceği en büyük aygıtlarız. Onlara göre derelerin üstünden atlayıp kayaları ölçebilen birer dev; yerküre keşfi için ideal yapıda etkileyici birer makineyiz.

Sebatkar Kartograflar bizi yüzeyde bir noktaya doğru ittirdiler ve binlerce yıl içinde gezegenin yüzeyine mürekkep gibi yayılışımızı seyrettiler... ta ki her bir alan, insanın kapsama alanı rengini alana, her bir bölge kompakt mobil algılayıcıların titiz gözetimi altına girene dek.

Denetim merkezinden gelişimimizi hesaplayan mobil kamera mühendisleri, kendilerini başarılı bir iş çıkardıkları için tebrik ettiler. İnsanların veri algılayıcılarını toprak parçalarına, kaya katmanlarına, ağaç dağılımına çevirerek ömürlerini geçirmelerini beklediler.

Ne var ki ilk başlarda elde edilen başarıya karşın sonuçlar karşısında derin bir hüsrana uğramış durumdalar. Küresel kapsama alanının genişliğine ve uzun yaşam süresine rağmen mobil kameralar haritacılık açısından yararlı olan pek az bilgi topluyorlar. Onun yerine aygıtlar, maharetle üretilmiş kompakt lenslerini doğrudan diğer kompakt lenslerinin içine çeviriyorlar ki bu da teknolojiyi değersizleştirmenin ironik bir yöntemini oluşturuyor. Aygıtlar gelişkin

özelliklere sahip duyu organı ciltlerinin yalnızca okşanmasını istiyorlar. Muhteşem hava basınç algılayıcıları, kritik önem taşıyan yerküre verileri yerine, sevgilinin fısıltılarına odaklanıyor. Açık hava koşullarına dayanıklı sağlam tasarımlarına karşın enerjilerini, birbirlerine sokulacakları barınaklar yapmaya harcıyorlar. Geniş ölçekler üzerinde iyi yayılım sağladıkları halde, küçük ölçeklerde kümelenip duruyorlar. Ayrıyken birbirlerinin resmini görebilmek için iletişim ağları inşa ediyorlar.

Kartograflar günbegün çok sayıda yararsız veriyi gözden geçiriyorlar. Baş mühendis işinden kovuldu. Ne de olsa yalnızca kendisinin fotoğraflarını çeken bir mühendislik harikası yaratmıştı.

Tohum

Biz insanı tasarlama konusunu Tanrı'ya atfetsek de sonunda Onun bunu yapabilecek yetiye sahip olmadığı ortaya çıktı. Aslına bakarsanız O, farklı şekillerdeki atomlardan oluşan bir palet yaratarak ilk dominoyu kazara devirmişti. Ardından elektron bulutları birleşti, moleküller serpildi, proteinler kucaklaştı ve nihayetinde hücreler oluştu. O hücreler muhabbet kuşları gibi birbirlerine sokulmayı öğrendiler. Ardından Tanrı, Dünya'yı uygun mesafeden Güneş'le pişirince yaşamın filizlendiğini keşfetti. Kendisi aslında bir yaratıcıdan çok, şansı yaver gitmiş bir molekül lehimcisiydi: tek yaptığı, bir madde bulamacı yaratarak, oku yaydan fırlatmaktı. Bunu yaradılış izledi.

Ortaya çıkan muhteşem biyolojik sonuçlar Tanrı'yı da en az bizim kadar büyüledi. Kendisi sakin ikindilerini sık sık orman örtülerinin arasında veya deniz tabanı boyunca gezinip, beklenmedik güzellikler karşısında mest olarak geçiriyor.

Türümüz tesadüfen bilinç edindiğinde, Onun elektrikle yaptığı deneylerin, güçlü tufanlarının, yanardağ patlatma eğlencelerinin karşısında büyük bir haz duydu. Bu etkiler söz konusu latif ve yeni türde, Onun beklediğinden fazla bir haz ve şaşkınlık yaratmıştı. O hak etmediği itibarı görmek istemiyordu ama beğeni talep olmaksızın arz ediliyordu. Tanrı sınırsız sevgiyle dolu olan insanı, giderek karşı konulmaz bulmaya başladı. Kısa sürede bizler, onun seçilmiş türü haline geliverdik.

Tıpkı bizim gibi o da iç organların kusursuz senfonisi, küresel hava sistemleri, deniz türlerinin çeşitliliği üzerine kafa yorduğunda hayretler içinde kalıyor. Her şeyin nasıl işlediğini o da tam olarak bilmiyor. Kendisi meraklı, zeki, yanıtlar arayan bir kaşif. Ancak bizden gelen hayranlığa nihayetinde teslim oldu: biz yaratılışın planlı olduğunu farz ettik, O da artık bu hatayı düzeltmiyor.

Tanrı son zamanlarda beklenmedik bir sorunla karşı karşıya: türümüz giderek akıllanıyor. Bir zamanlar kolayca hayranlık duyar, kemikle oynayıp şaşkın şaşkın ateşe bakarken, şimdi hayretin yerine denklemleri koyuyoruz. Eskiden yuttuğumuz numaraları şimdi çözer olduk. Fizik yasaları doğru yanıtları öngörmeye başladı, vakti zamanında bize sır olan entelektüel alanlar, şimdi daha iyi açıklamalar bayrağının altında bir bir toplanıyor. Öyle tuhaf ve karmaşık fizik teorilerine hakim olmaya başladık ki, onları anlamaya çalışırken Tanrı'nın tansiyonu yükseliyor.

Bu da onu zor bir duruma sokuyor. Kadim kitaplar Tanrı'nın Mısır'da tüm mucizelerini gözler önüne serdiğini anlatıyor. Tanrı şimdilerde kendini biraz savunmaya geçmiş hissediyor çünkü artık gözler önüne serecek mucizesi kalmadı, üstelik böyle bir şeye kalkışırsa işin aslını görmemizden de çekiniyor. Küçük çocukların karşısına çıkmışken, birden şüphe dolu yetişkinlere numara yapmak zorunda kalmış amatör bir sihirbazın pozisyonunda şu an. Tüm bunlar da geçmiş binyılın mucize girişimlerindeki sabit düşüşte kendini gösteriyor. Tanrı blöfe bel bağlamayacak kadar asil ve yakalanması, amatörlüğünün ortaya çıkması düşüncesi karşısında da utanç duyuyor. En sevdiği türle arasına giderek daha fazla mesafe koymasının nedeni de bu. Tanrı zamanla içine kapandıkça, azizler ve şehitler Onun pazarlama ekibi olarak boşluğu doldurdular. Kendisi şu an onları önceden durdurmadığı için utanç duyuyor. Durdurmak şöyle dursun, onlar sürekli tarih yaratırken Tanrı gitgide inzivaya çekildi.

Ancak bu öykünün sonu mutlu bitiyor. Tanrı kısa süre önce gücünün sınırlarıyla yüzleşti ve bu da onu bize yakınlaştırdı. Cennetteki mekanından bizi titizlikle inceleyen Tanrı, kullarının durumuna kolayca anlayış gösterebileceğini anlamaya başladı. Baktığı her yerde birbirinden tuhaf itibar durumlarına tanıklık etti: çocuğunu hayata getiren ama onun yaşamı üstünde sınırlı denetim sahibi olan ebeveynler, devlet gemisinin dümenini yavaş yavaş karanlık bir geleceğe doğru kıran politikacılar, bağlılığın insanı nereye götüreceğini bilmeden hevesle evlenen âşıklar... Tanrı şimdilerde dostlukları, icatları, hamilelikleri, iş anlaşmalarını ve araba kazalarını başlatan rastlantısal ortak yerleşimleri

inceliyor. Herkesin domino taşlarını ister istemez devirdiğini, kimsenin taşların nereye uzandığını bilmediğini anlıyor.

Ölüm sonrası yaşamda Tanrı artık tesadüflerin eseri olan kullarının sıcak dostluğu eşliğinde, tıpkı bir tatil günü upuzun masada toplanmış ailesine bakıp gurur, biraz sorumluluk ve biraz da şaşkınlık duyan bir büyükbaba gibi huzur içinde oturuyor.

Tanrılar Kabristanı

Ölüm sonrası yaşam, bir anlamda adaletin yerine getirilişi olduğundan, davranışlarından sorumlu olmayan hayvanların orada bulunmayacağını düşünebiliriz. Neyse ki yanılırız. Hayvanlar olmasa ahiret yalnızlık dolu bir yer olurdu. Oysa bizler oranın köpekler, sivrisinekler, kangurular ve diğer tüm hayvanlarla dolu olduğu yolundaki hoş gerçeği keşfetmiş durumdayız. Ahirete varıp da bir süre etrafınıza bakınınca, bir zamanlar var olmuş her şeyin varlığını sürdürdüğünü fark edersiniz.

Zamanla ölümsüzlük ödülünün bizim *yarattığımız* şeyler için de geçerli olduğunu anlarsınız. Ahiret, cep telefonları, kahve fincanları, porselen biblolar, kartvizitler, şamdanlar, nişan tahtalarıyla doludur. İmha edilen nesnelerin hepsi —parçalanmış donanma gemileri, atıl bilgisayarlar, eskimiş mobilyalar- bozulmamış halleriyle ölüm sonrası yaşamın keyfini sürmek ve oraları süslemek üzere geri dönerler. Malımızı yanımızda götüremeyeceğimiz yolundaki ikaza rağmen yarattığımız her şey, ahiretteki yaşantımızın bir parçası haline gelir. Diğer bir deyişle, bir kez yaratılan şey, yaşamını daima sürdürür.

Şaşırtıcı olan bu kuralın yalnızca maddi değil, zihinsel yaratımlar için de geçerli olmasıdır. Dolayısıyla ölüm sonrası yaşamda bize katılan yaratımların arasında, kendi yarattığımız tanrılar da yer alır. Bir kafede tek başınıza otururken, Samilerin salgın ve savaş tanrısı Reşef ile karşılaşabilirsiniz. Alnından yukarısı geyik başı biçimindedir, dalgın dalgın yoldan geçenlere bakar. Markette Babillilerin ölüm tanrısı Nergal, Yunanlı Apollo ya da Hint tanrısı Rudra'ya rastlayabilirsiniz. Alışveriş merkezinde alev ve ay tanrılarını, cinsellik ve bereket tanrıçalarını, yenilmiş askerlerin ve kaçak kölelerin tanrılarını görebilirsiniz. Kılık değiştirmiş olsalar da onları devasa boyutlarından ve aslan başı, çok sayıda kol ya da sürüngen kuyruğu gibi özelliklerinden tanıyabilirsiniz.

Yalnızdır hepsi. Daha çok da kitlelerini yitirdikleri için. Eskiden hastalıkları iyileştirir, ölüler ile yaşayanlara arabuluculuk eder ve inananlarına tahıl, himaye ve intikam sağlarlardı. Şimdi ise kimse adlarını bilmiyor. Var olmayı hiç talep etmedikleri halde kendilerini ebediyet kapanına sıkışmış buldular. Ancak nadiren eski bir tanrıya yönelik inanışta, mahalli ölçekte bir diriliş ya da küçük hayran gruplaşmalarında bir artış oluyor ama bunlar da pek öyle uzun sürmüyor. Tanrılar burada kendilerine reva görülenle kıstırılıp kaldıklarının farkındalar: intikamcı bir kişilik, çakmak çakmak gözler, kifayetsiz bir soy ve sonsuzluk.

Etrafınıza bakınmaya başladığınızda onlardan on binlercesini keşfedersiniz. Aztekli Mictlantecuhtli, Çinli Maymun Kral Sun Wukong, İskadinav Odin... Ahiretin telefon defterlerinde Avustralya Aborijinlerinin Gökkuşağı Yılanı, Prusyalı Zempat, Sırp Berstuk, Algonkuyan Gitche Manitou, Sardinyalı Maymon, Trakyalı Zibelthiurdos'u bulabilirsiniz. Bir restoranda Babilli deniz tanrıçası Tiamat ile, bir defasında onu ikiye ayırmış olan fırtına tanrısı Marduk arasındaki soğuk ilişkiye tanıklık edebilirsiniz. Tiamat tabağındaki yemekle oynayıp durur ve Marduk'un sohbet girişimlerine kısa yanıtlarla karşılık verir.

Tanrıların bazıları bir birleriyle bağlantılıdır, bazılarının ise soyu hiç bilinmez. Ortak noktalarıysa ahirette kendilerine sunulan ücretsiz lojmanları reddetme yönündeki eğilimleridir. Gerçi bunun nedenini bilen de yoktur. Büyük olasılıkla asıl neden, bir zamanlar kendileri için diz çökenlerin seviyesine inme konusunda zorlanmalarıdır.

Bunun yerine yalnız ve evsiz tanrılar, geceleri kentin uzak bir köşesinde toplaşır, geniş çayırlarda yatıp uyurlar. Tarih ve teolojiye merakınız varsa bu tanrılar tarlasından, ufka doğru düzensiz sıralar halinde uzanan, terk edilmiş tanrılarla dolu bu sessiz manzaradan hayli keyif alabilirsiniz. Burada gözünüz Tagalogların Bathalang Maykapal'ına ve onun baş düşmanı Kertenkele Tanrı Bakonavva'ya takılabilir. Verdikleri mücadeleyle ilgilenen kimsecikler kalmadığı için bu iki tanrı şimdilerde başbaşa, bir şişe şarabı paylaşırlar. Yine burada Tuamotu Takımadaları'ndan ışık tanrısı Atea'yı ve onun, şanlı günlerinde, atası Fatutiri'nin baba katili şimşeğini savuran oğlu Tane'yi görebilirsiniz. Şimdi tüm

aile intikam arzuları kuruyup sönmüş halde birlikte oturur durur. Bakın: şuracıkta bütün ömrünü anne-babası Rangi ve Papatuanuku'yu ayırdıkları için kardeşlerini cezalandırarak geçiren fırtına ve rüzgâr tanrısı Maori Tāwhirimātea duruyor. Tebaası olmayınca yelkenleri suya indirmiş, dingin göğün altında kardeşleriyle kağıt oynuyor. Biraz ötede Bambuti Pigmeleri'nin yüce tanrısı Khonvoum, ölümlülere hâlâ gökkuşağı gibi görüneceğine inandığı, iki yılandan yapılma yayına sarılmış duruyor. Daha ileride doğumu sırasında annesinin yanarak ölmesine neden olan Şinto ateş tanrısı Kagu-tsuchi görülüyor; eski parlaklığından geriye yalnızca hafif bir is kokusu kalmış.

Tıpkı bir müze gibi bu tanrılar tarlası, bu pastoral mitoloji ansiklopedisi de insandaki yaratıcılık ve maddeleştirme özelliklerinin bir kanıtıdır. Eski tanrılar bizi burada izlemeye alışkındırlar, yeni tanrılarsa onların saygınlıklarını ne çabuk yitirip terk edilmişlik ve turizmin eline düştüklerini hayretle gözlemlemişlerdir.

Tanrılar ıssız köşelerde biraraya gelmeyi seçseler de aslında birbirlerine katlanamazlar. Kendilerini ahirette bulmuş olmaktan dolayı şaşkındırlar ama yine de içten içe görev başında olduklarına inanırlar. Genellikle saldırgan yapılarından dolayı en tepeye yükselmişlerdir ve hâlâ diğerlerine üstünlük sağlamayı arzu ederler. Ancak burada artık hiyerarşiden yoksundurlar. Onun yerine terk edilmişlik kardeşliği içinde, omuz omuza acı çekerler.

Bu yaşamla ilgili takdir ettikleri tek bir şey vardır. Ünlü intikamcılıkları ve işkence sanatındaki yaratıcılıklarından dolayı, bu cehennem türüne karşı büyük bir hayranlık duyarlar.

Din Değiştirme

Ölüm sonrası yaşamda Tanrı'yla karşılaşırsınız. Şaşkınlık ve sevinçle fark edersiniz ki O insanın tasavvur ettiğinden çok farklıdır. Tüm dinlerin sözünü ettiği nitelikleri taşır ama hiçbirinin yakalayamadığı ilahi bir ihtişama sahiptir. Kör adamın tasvir ettiği fildir o: bütünü hiç anlamadan tarif edilmiş parçalardan oluşur.

Hakikat Kitabı'nı size sunmaktan dolayı duyduğu sevinci ışıldayan gözlerinde görürsünüz. Kitap ömrünüz boyunca sorduğunuz soruları herhangi bir felsefi boşluk ya da eksiklik bırakmadan ele almaktadır. Bunu açıklığa kavuşturmaktan aldığı hazzı görünce Tanrı'nın içten içe, yanıtların açık zihinli bir teolog tarafından tahmin edilmesinden korktuğunu düşünmeye başlarsınız. Tüm ipuçları ortadadır ve aradaki tek engel, insanların kişisel tarihleridir. İnsani önyargı ve geleneklerin, net bir teolojik tahmini engelleyişini izlediği sırada Onun biraz rahatladığını fark edersiniz. Ancak bu kültürel at gözlükleri sayesinde imrenilesi konumunu muhafaza etmekte, ölüler Onun farklı boyuttaki âlemine geçiş yaptıkça, evrenin büyük sırlarını günbegün ifşa etmektedir.

Bu insanlar geleneklerinden, atalarının iddialarından, çocukluk şarkılarından tamamıyla sıyrılabilecek olsalar -diye düşünür- doğru yanıtı bulma konusunda büyük bir şansları olacaktır. İşte Onun din değiştirenlere, daha yüce bir hakikat arayışıyla dinlerini terk edenlere karşı daima temkinli olmasının nedeni de budur. Doğru yanıtı verme ihtimali en yüksek kişiler olduklarından, haz etmemiştir onlardan. Eğer şimdiye dek Tanrı'nın dinine sadık kişilere daha düşkün olduğunu düşündüyseniz, yanılmadınız ama sandığınız nedenden dolayı değil. Tanrı onları sever çünkü entelektüel açıdan avantajsızdırlar ve 'yanıt' konusunda biraz yanılacaklarına şüphe yoktur.

Ahirete gelişle birlikte Tanrı insanları solunda Din değiştirenler, sağında Dinine Sadık kalanlar biçiminde toplar. Din değiştirenler aşağı giden yürüyen merdivene konur ve yalnızca sadıklar cennette kalır. Tanrı her gün iki bin dinden gelen yeni Sadıkları karşılar. Onların Hakikat Kitabı'nı inceleyişini izler ve büyük bir keyifle okunanların hazmedilmesini bekler.

Ne var ki bu aralar planlarında büyük bir terslik oldu. Hakikat artık inandırıcı gelmiyor. Yeni gelen Sadıkların geldikleri sıradaki inançlarını koruma yönünde sarsılmaz bir duruşları, kendilerini ömür boyu kuşatmış bağlamlardan koparan kanıtları değerlendirmeye alma konusunda derin bir gönülsüzlükleri var. Dolayısıyla Tanrı kendini takdirden yoksun ve yalnızlık içinde buluyor ve şimdi inanmaz inananlardan oluşan bitimsiz gökler arasında dalgın dalgın geziniyor.

Kodlar

Ölüm sonrası yaşamda yanıtları bulmayı dört gözle bekliyoruz. Neyse ki şanslıyız. Ahirette bize aydınlanmaların en yücesi sunulacak: arka planda yatan kodları görebilme fırsatı.

İlk başta sonsuz bir sayılar topluluğu olarak temsil edildiğimizi görmek bizi şaşırtabilir. Ahiretteki normal yaşantımıza alıştıkça gönül gözümüzle, dört bir yana doğru uzanan sayılardan ibaret muazzam bir manzara göreceğiz. Bu sayı dizileri yaşamlarımızın her bir yönünü temsil eder. Onların uçsuz bucaksız diyarlarında, yediler adalarını, üçler ormanlarını, çatallanan sıfırlar nehirlerini görürüz. Boyutlar ve zenginlikler insanın nefesini keser.

Sevgilinizle etkileşime girdiğinizde, onun sayılarını ve sayıların sizinle etkileşimlerini de görürsünüz. Sevgiliniz dikkat çekmek için sevimli sevimli dudak bükünce sizin sayılarınız da akrobasi yapmaya başlar. Basamak değerleri şelaleler misali coşar. Sonuçta gözleriniz onun gözlerine kilitlenir ve dudaklarınızda oluşan aşk dolu sözcükler, hava basınç dalgalarıyla boğazınızda yol alır. Sevgiliniz sözcükleri işlemden geçirirken onun da sayıları altüst olur, değişim dalgaları tüm sistemine yayılır. Ve sayısal durumunun dikte ettiği üzere, şefkatinize karşılık verir.

Olamaz, dersiniz, ahiretteki ilk gününüzde kendi kendinize, *bu gördüğüm her yönüyle deterministik. Aşk sadece matematiksel bir operasyon mu?*

Yeterince kod izlemenizin ardından, yepyeni bir anlayış ve sorumluluk nosyonu ortaya çıkar. Bir arabayı kullanan kadının sayıları, arabanın önünden geçen kedinin sayılarına göre değişirken, kadını frene basmaya iten tüm sinyalleri izler ve anlarsınız. Hatta kedinin sıçramasıyla birlikte havaya zıplayan pirelerin kodunu bile görürsünüz. Arabanın kediye çarpıp çarpmamasının kimsenin kontrolü altında olmadığını kavrarsınız. Her şey, muhteşem bir

kaçınılmazlıkla birbirine bağlanmış olan sayılarda yatmaktadır. Ancak zamanla, sayılardan oluşan ağın, basit neden-sonuç kavramlarının ötesine geçecek kadar sıkı dokunduğunun farkına varırsınız. Şablonların akışındaki bilgeliğe açık hale gelirsiniz.

Bu aydınlanma ödülüne cennette kavuşulduğunu düşünüyorsanız, yarı haklı sayılırsınız; söz konusu aydınlanma aynı zamanda cehennemde sizin için tasarlanmış olan cezanın da ta kendisidir. Ödüllendiriciler bunu ilk başta bir ödül olarak sunmayı düşündülerse de Cezalandırıcılar hemen bunu ıstırap olarak kullanabileceklerini, hayatın acımasız mekanik tabiatını gözler önüne sererek, yaşam sevincini kurutabileceklerini düşünmüşlerdir.

Şimdi Ödüllendiriciler ve Cezalandırıcılar bu araçtan kimin daha çok yarar sağlayabileceği konusunda savaşa tutuşmuş durumdalar. İnsanlar bilgiyi takdir mi edecek, yoksa onunla ıstırap mı çekecekler?

Ahirette bir daha yeni bir sevgilinin peşine düştüğünüzde, örneğin tesadüfi bir karşılaşma gibi görünen bir durumun ardından bir şişe şarabı paylaştığınızda, arkanızdan hem bir Ödüllendirici, hem de bir Cezalandırıcı yaklaşırsa hiç şaşırmayın. Ödüllendirici bir kulağınıza, Kodu anlamak ne harika değil mi? diye fısıldar. Cezalandırıcı ise diğer kulağınıza tıslarcasına, *çekimin ardındaki mekaniği görmek, onu nasıl da anlamsızlaştırıyor,* değil mi? der.

Bu tür bir sahne, ölüm sonrası yaşam için çok tipiktir ve her iki tarafın da bizi gözlerinde nasıl büyüttüklerini ortaya koyar. Oynanan oyun daima taraflar için hüsranla sonuçlanır ve perde arkası sırlarını öğrenmenin yaşadıklarımız üzerinde çok az etki yarattığını görünce, her ikisi de çileden çıkar. Yaşamın gizli kodları - ister bir ödül, ister ıstırap şeklinde sunulsun- takdir edilmekten yoksundur. Ve Ödüllendirici ile Cezalandırıcı bir kez daha, şarabın ardındaki şifreyi öğrenmenin neden dilinizde bıraktığı lezzeti azaltmadığını, yürek acısının kaçınılmazlığını bilmenin neden çekilen acıyı dindirmediğini, aşkın işleyişini görmenin onun baş döndürücü etkisini neden hafifletmediğini anlayamadan kös kös oradan uzaklaşır.

Dilek Kipi

Ölüm sonrası yaşamda başka insanlara göre değil, kendinize göre yargılanırsınız. Daha açıkçası, 'ne olabilirdiniz'e göre yargılanırsınız. Dolayısıyla ölüm sonrasında yaşam, şimdiki hayata oldukça benzer ama artık o hayata olabileceğiniz tüm 'siz'ler de dahildir. Örneğin, asansörde kendinizin daha başarılı versiyonlarına, belki de doğduğunuz yerden üç yıl önce ayrılan kendinize rastlayabilirsiniz. Ya da uçakta bir şirket başkanının yanına oturmuş ve o kişi tarafından işe alınmış bir versiyonunuz çıkabilir karşınıza. Bu 'siz'lerle karşılaştıkça, başarılı olmuş bir kuzeniniz için duyacağınız türden bir gurur duyarsınız: başarılar doğrudan size ait olmasa da, bir şekilde size yakın gelir.

Ancak çok geçmeden gözünüz korkmaya başlar. Bu 'siz'ler gerçek siz değildir, sizden daha iyidirler. Daha akıllı seçimler yapmış, daha çok çalışmış, kapalı kapıları zorlama yolunda fazladan çaba sarf etmişlerdir. Söz konusu kapılar nihayetinde kırılarak açılmış, yaşamlarının renkli ve yepyeni yönlere doğru dağılmasını sağlamıştır. Bu tür bir başarı, genler açısından size daha iyi bir el düşmesiyle açıklanamaz, üstün versiyonlarınız sadece elinizdeki kağıtları daha iyi oynamıştır. Paralel yaşamlarında daha iyi kararlar vermiş, ahlaki hatalardan kaçınmış, aşktan ümitlerini kolay kolay kesmemişlerdir. Hatalarını düzeltmek için sizden çok çalışmış, daha fazla özür dilemişlerdir.

Sonunda bu daha iyi 'siz'lerin yakınında duramaz olursunuz. Hayatınızda kimseye karşı böyle rekabetçi hislerle dolu olmadığınızı fark edersiniz.

Kendinizden daha başarısız 'siz'lerle kaynaşmaya çalışırsınız ama bu da acınızı dindirmez. Aslında daha az önemli 'siz'lere karşı fazla sempati beslemezsiniz ve miskinlikleri karşısında biraz kibir duyarsınız. Zahmet edip de etkileşime girdiğinizde, "Televizyon seyretmeyi bırakıp kanapeden kalksaydın, bu durumda olmazdın," dersiniz onlara.

Halbuki daha iyi 'siz'ler ahirette daima karşınızdadır. Kitapçıda onları elinizden kaçırdığınız sevgi dolu kadınla kol kola görürsünüz. Bir diğer 'siz', kitap raflarını tarıyor, sizin aksinize yazmayı tamamlayabildiği kitabın üstünde parmağını gezdiriyordur. Ya dışarıda koşan şu 'siz'e ne demeli? Sizin bir türlü düzenli gidemediğiniz spor salonu sayesinde vücudu sizinkinden çok daha güzeldir.

En sonunda savunmacı bir pozisyon alır, böylesine iyi huylu ve erdemli olmayı zaten istemediğinize dair nedenler aramaya başlarsınız. Nispet olsun diye daha kötü sizleri dost edinir, onlarla içmeye gidersiniz. Ancak barda bile, yaptığı en son iyi tercihi kutlamak için dostlarına içki ısmarlayan daha iyi sizlere rastlarsınız.

Böyle böyle cezanız ahirette zekice ve otomatik olarak yerini bulur: potansiyelinizi hayata geçirmekte ne kadar başarısız olursanız, karşınızda bu sinir bozucu 'siz'lerden o kadar çok çıkacaktır.

Arayış

Yaşamla ölüm arasındaki geçiş anında sadece tek bir şey değişir: sistemin işlemesini sağlayan biyokimyasal döngülerin momentumunu yitirirsiniz. Ölümden önceki anda hâlâ ölüm sonrası andaki trilyonlarca trilyon sayıdaki aynısından meydana gelirsiniz. Tek fark, atomlar arasındaki o dostane sosyal etkileşim ağının durma noktasına gelmesidir.

O anda insan formunu koruma yolundaki amacından kurtulmuş olan atomlar birbirlerinden ayrılmaya başlarlar. Bir zamanlar bedeninizi oluşturan etkileşim içindeki parçalar, örgü bir kazak gibi çözülmeye başlarlar ve her bir ilmek kıvrılarak farklı bir yöne doğru gider. Son nefesinizi vermenizin ardından bu trilyonlarca trilyon atom, etrafınızı saran dünyaya karışmaya başlar. Siz giderek dağılırken, atomlarınız birleşerek başka kümeleri oluşturur: kibrit otu yaprağı, benekli salyangoz kabuğu, darı tanesi, böcek altçenesi, mumsu kanotu, kar tavuğunun kuyruk tüyü.

Ancak sonunda trilyonlarca trilyon sayıdaki atomlarınızın aslında tesadüfi bir koleksiyon olmadığı ortaya çıkar: her biri sizi meydana getirmekle etiketlenmiştir ve gittiği her yerde bu özelliğini sürdürür. Dolayısıyla siz yok olmaz, sadece farklı biçimlere bürünürsünüz. Kaşınızı havaya kaldırmak ya da öpücük göndermek gibi jestlerinizin yerini bir sivrisineğin havalanması, arpa sapının salınması, beluga balinasının soluklanan ciğeri gibi jestler alabilir. Sevincinizi ifade ediş şekliniz, kabaran bir dalgaya kapılmış deniz yosununa, bir boranbuluttan sarkan hortuma, yumurtlayan bir gümüşbalığına, bir girdabın etrafında ışıldayan nehir çakılına dönüşebilir.

Halihazırdaki kümelenmiş yapınıza ait bakış açınıza göre bu ölüm sonrası yaşam şekli size ürkütücü derecede dağınık yapılı görünebilir. Oysa gerçekte bu harika bir şeydir. Yeniden tanımlanmış bedeninizi uçsuz bucaksız alanlara doğru

yaymanın keyfini hayal bile edemezsiniz. Çimlerinizin dalgalanması, çam dallarınızın bükülmesi, parlak ışık hüzmeleri arasından bir yengeci su yüzeyine doğru ittirirken, balıkçıl yüzgeçlerinizin esnemesi nasıldır bilemeziniz. Sevişme eylemi, insan bedeninin bütünlüğü içindeyken ulaşılması hayal edilemeyecek doruklara ulaşır. Artık farklı bedenleriniz üzerinden, aynı anda pek çok yerde iletişim kurabilirsiniz; bol maharetli ellerinizi, sevgilinizin bol çiçekli endamı üzerinde dokur durursunuz. Nehirleriniz birlikte akar. Çayırların birbirine bağlı hayvanlarıyla uyum içinde hareket edersiniz, tarlalardan birbirine dolanmış bitkiler olarak fışkırır, birbirine karışan hava akımlarıyla gök gürültülü fırtınalara dönüşürsünüz.

Aynen şimdiki yaşamınızda olduğu gibi tek sorun, daima bir akış içinde olmanızdır. Oluşturduğunuz varlıklar dağıldıkça ve meyveleriniz dalından düşüp çürüdükçe yeni jestler edinir, eskilerini kaybedersiniz. Sevgiliniz tropik kuşların göçü, bir elkin panikle kaçışması ya da bir derenin başını sessizce toprağa daldırıp bilmediğiniz bir yerden yüzeye çıkması sırasında sizden uzaklaşabilir.

Aynı şekilde, şimdiki sorunlarınızın çoğu, ölüm sonrasında da geçerlidir: ayartılma, ıstırap, öfke, güvensizlik, zaaflar; tabii özgür seçimden kaynaklanan korkuyu da unutmamak gerek. Bitkilerin yüzlerini mekanik olarak güneşe döndüğü, kuşların uçacakları yönü sezgisel olarak seçtiği, Afrika antilobunun belirlenmiş bir yöne göç ettiği yanılgısına düşmeyin sakın. Gerçekte her şey bir arayış içindedir. Atomlarınız etrafa yayılabilir ama arayıştan kaçamazlar. Geniş bir yayılım sizi, vaktinizi en iyi nasıl değerlendireceğinizi merak etmekten alıkoyamaz.

Birkaç binyılda bir, dünyanın dört bir yanına yayılmış tüm atomlarınız, tıpkı bir zirve için biraraya toplanmış ulusların liderleri gibi yeniden birleşir ve insan formu biçimindeki en yoğun şekillerini alırlar. Onları başlangıçtaki sımsıkı, bütünleşik geometri içinde yeniden gruplanmaya iten şey nostaljidir. Bu form içinde unuttukları, tatillere özgü bir yakınlık duygusunu yeniden tadabilirler. Bir zamanlar bildikleri ama o sırada takdir edemedikleri bir şeyin arayışıyla bir araya gelirler.

Toplaşma bir süreliğine sıcak ve cesaretlendirici gider ama çok geçmeden atomlar özgürlüklerini aramaya başlarlar. İnsan formundayken ebatsal bir klostorofobi yaşarlar: jestler, minicik kol ve bacakların ölçüsünde, kahredici derecede sınırlıdır. Sıkıştırılmış insan biçimindeyken köşelerin ötesini göremezler, ancak en yakındaki kulağa hitaben kısa mesafeler arasında konuşabilirler, anlamlı bir mesafeye uzanıp da dokunamazlar. Bizler, atomlar için en düşük serbestlik ânıyızdır. Onlar bu formdayken dağlara tırmanma, denizlerde gezinme, gökleri fethetme, bir zamanlar bildikleri o sınırsızlığı yeniden yakalama hasretiyle yanıp tutuşurlar.

Tersine Dönüş

Ölümden sonra yaşam yok ama bu bizim ikinci defa yaşamayacağımız anlamına gelmez.

Evrenin genişlemesi bir noktada yavaşlayacak, duracak ve evren yeniden içine doğru kapanmaya başlayacak. İşte o anda zaman oku tersine dönecek. Genişleme sürecinde olan her şey yeniden olacak ama bu defa tersine. Böylece hayatımız sona ermek veya yok olmak yerine, başa sarılacak.

Bu tersine hayatta, topraktan doğacaksınız. Cenaze merasiminde sizi topraktan kazıp çıkaracak, törenle cenaze evine taşıyacağız ve burada doğum makyajınız silinecek. Sonra hastaneye götürüleceksiniz ve etrafınız doktorlarla çevriliyken gözlerinizi ilk defa açacaksınız. Gündelik yaşamınızdaysa kırık vazolar birleşecek, erimiş su donup kardan adama dönüşecek, kırık kalpler aşkı bulacak, nehirler yokuş yukarı akacaklar. Evlilikler engebeli yolları yeniden aşacak ve sonunda erotik randevulaşmalara dönüşecekler. Bir ömür yaşanan cinsel ilişkilerin zevki yeniden tadılacak, sevişmeler uyku yerine öpücüklerle sonlanacaklar. Sakallı adamlar pamuk tenli çocuklara dönüşecek, o çocuklar bilginin ilk günahlarından yavaş yavaş sıyrılmak üzere okullara gönderilecekler; okuma, yazma ve matematik silinip gidecek. Eğitimin giderilmesinin ardından mezunlar küçülecek, emekleyecekler ve dişleri dökülecek. Böylece bebekliğin en üstün saflık konumuna erişmiş olacaklar. Yaşamlarının sonuna geldikleri için çığlık çığlığa ağlayan bebekler ana rahmine geri dönecekler, nihayetinde küçülerek, annelerinin de annelerinin rahmine dönecekler ve bu iç içe geçen Rus matruşkaları misali böylece devam edecek.

Bu tersine yaşamda, öykünüzü tersine yaşarken, sizi bekleyen geleceğe dair mutluluk dolu beklentileriniz olacak. Tersine yaşamda, hakiki anlamda

mutlusunuzdur çünkü hayatı ilk defasında ileri doğru yaşarken bile içinizde hep onun ancak geri sarıldığı takdirde anlaşılabileceğine dair bir his vardır.

Ne var ki sizi acı verici bir sürpriz beklemektedir. Hafızanızın bir ömür boyu yaşam öykünüzü, olduğunuzu sandığınız kişi olarak tutarlı kılabilmek için küçük mitler yarattığını keşfedeceksiniz. Kendi içinde tutarlı bir öyküye bağlı kalmış, küçük ayrıntıları, kararları ve olayların sırasını yanlış hatırlamışsınızdır. Geri dönüş yolunda bu olay örgüsünün üstündeki örtü kalkar. Yaşamınızın koridorlarında geri geriye giderken, anılar ile gerçeklik arasındaki çarpışmalardan yara bere alırsınız. Rahme geri döndüğünüzde kendinizi ilk seferde ne kadar az anlamışsanız, yine o kadar az anlamış halde bulursunuz.